

VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI

CENTRA PRE MEDZINÁRODNOPRÁVNÚ OCHRANU DETÍ A MLÁDEŽE

ZA ROK 2018

BRATISLAVA, 2019

1. IDENTIFIKÁCIA ORGANIZÁCIE

Názov: **Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže**

Sídlo: **Bratislava, Špitálska č. 8**

Rezort/zriaďovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Riaditeľka a vedúca služobného úradu centra: **JUDr. Andrea Cíсарová**

Forma hospodárenia: rozpočtová organizácia

Kontakt: telefón: **02/2046 3208**

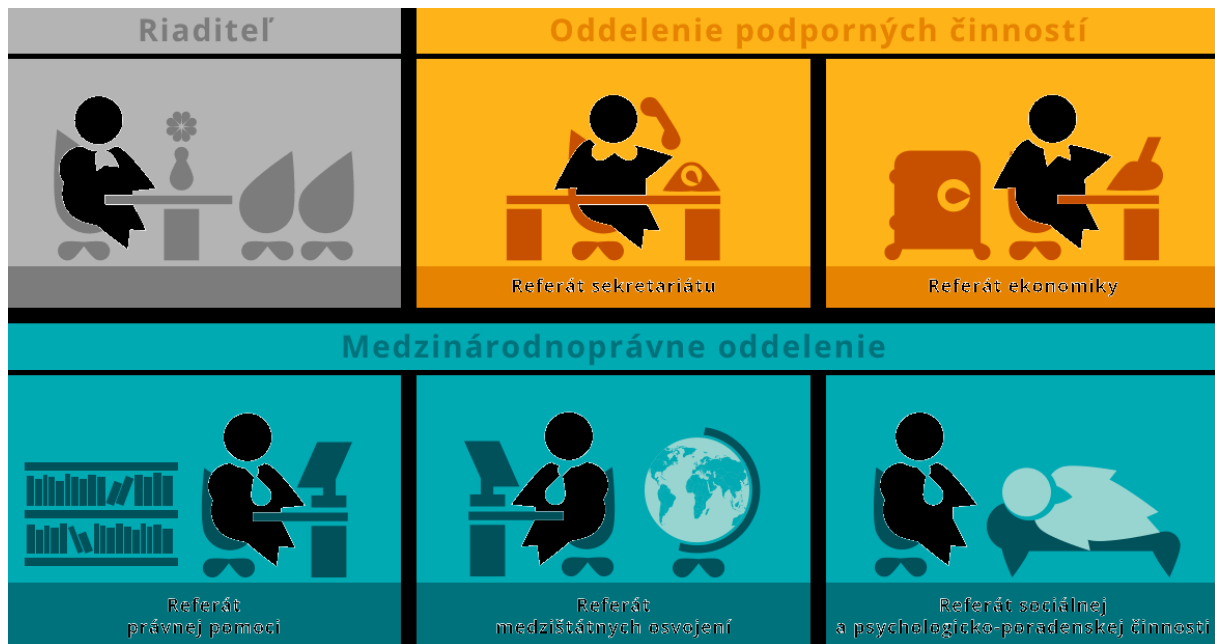
02/2046 3248

fax: **02/2046 3248**

e-mail: **info@cipc.gov.sk**

informácie: www.cipc.gov.sk

2. ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA CENTRA

V Centre pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej len „Centrum“) prišiel do platnosti a účinnosti dňa 15. októbra 2013 nový organizačný poriadok a štruktúra. Na základe novej organizačnej štruktúry sa štátni zamestnanci delia do oddelení a referátov.

1. Medzinárodnoprávne oddelenie sa delí na:

- Referát právnej pomoci kde sa zaoberajú agendou:
 - a) vymáhania výživného,
 - b) neoprávnených únosov a
 - c) práve styku.
- Referát medzištátnych osvojení
- Referát sociálnej a psychologicko – poradenskej činnosti

2. Oddelenie podpornej činnosti sa delí na:

- Referát ekonomiky
- Referát sekretariátu

3. ÚLOHY CENTRA PRE MEDZINÁRODNOPRÁVNÚ OCHRANU DETÍ A MLÁDEŽE

Centrum pre medzinárodnoprávnú ochranu detí a mládeže (ďalej ako „Centrum“) sa aj v tomto roku zaoberalo a plnilo si úlohy v rámci medzinárodných dohôd a v intenciách Zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a mládeže (č.305/2005 Z.z.) ako aj Zákona o rodine (č. 36/2005 Z.z.). Centrum sa zameriava predovšetkým na poskytovanie bezplatnej právnej pomoci vo veciach vymáhania výživného, medzinárodných únosov detí a práva styku, medzištátnych osvojení a zároveň plní úlohy sociálnoprávnej ochrany detí vo vzťahu k cudzine. Tieto úlohy Centra vyplývajú z právnych noriem obsiahnutých vo viacerých predpisoch akými sú: Dohovor o občianskoprávných aspektoch únosov detí, Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa ako aj Nariadenia Brusel II bis.

Významnou úlohou Centra je pomoc pri vymáhaní výživného pre maloletých. Centrum sa zaoberá vymáhaním výživného v prípadoch, keď žije osoba, ktorá má platiť výživné na dieťa v zahraničí a oprávnená na území Slovenskej republiky a naopak, keď oprávnená osoba žije v zahraničí a požaduje platenie výživného od osoby, ktorá má obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky.

V konaní o návrat dieťaťa zohrávajú dôležité úlohy ústredné orgány, ktoré ustanovujú jednotlivé štáty, a ktoré pri plnení Dohovoru vzájomne spolupracujú. Ústredný orgán štátu, na území ktorého sa dieťa nachádza, je povinný prijať všetky opatrenia na dosiahnutie dobrovoľného návratu dieťaťa (čl. 10 Haagskeho dohovoru). Na uľahčenie dosiahnutia dohody medzi nositeľmi rodičovských práv a povinností sa Centrum pokúša o zmierlivé riešenie veci tzv. mediáciou, ktorá je ponúknutá obom stranám. Pokiaľ obe strany s mediáciou súhlasia, mediácia sa uskutoční v rámci príslušných orgánov a právnych predpisov štátu, kde sa dieťa aktuálne nachádza. Ak dohoda nie je možná a dôjde k súdnemu konaniu, justičné orgány musia konať bez zbytočného odkladu.

Podľa Dohovoru o občianskoprávných aspektoch únosov detí (Haagskeho dohovoru) je protiprávnym konaním premiestnenie dieťaťa do niektorého zo zmluvných štátov alebo zadržanie dieťaťa v niektorom zo zmluvných štátov v prípade, ak tým došlo k porušeniu: opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď

spoločne, alebo samostatne podľa právneho poriadku štátu na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu či zadržaniu. Opatrovnícke právo možno nadobudnúť viacerými spôsobmi, napr. priamo zo zákona, na základe rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu, alebo na základe dohody platnej podľa právneho poriadku tohto štátu. Cieľom Haagskeho dohovoru je obnovenie pôvodného stavu pred únosom dieťaťa. Podobne nariadenie Brusel IIbis. uvádza v článku 11 odseku 4, že súd nemôže odmietnuť návrat dieťaťa podľa článku 13 písm. b Haagskeho dohovoru, ak sa preukáže, že sa vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate. V každom prípade je treba zdôrazniť, že vždy sa musí každý prípad posudzovať individuálne s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa, a preto aj dohovor upravuje prípady, kedy je možné odmietnuť návrat dieťaťa (čl. 13 Haagskeho Dohovoru).

Centrum plní úlohy v zmysle čl. 55 a 56 v zmysle Nariadenie Rady ES č. 2201/2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (Brusel IIbis.) Centrum sa taktiež zúčastnilo stretnutí k revízii tohto Nariadenia. V rámci tejto agendy Centrum iniciatívne chráni slovenských občanov tým, že vstupuje do konaní a žiada presun jurisdikcie v zmysle čl. 15 predmetného nariadenia. Medzi prípady kedy súd zohľadnil iniciatívu Centra s presunom jurisdikcie patrí prípad *Case of London Borough of Merton v. Salma Rahim*, case no. ZW16C00592. K ďalším relevantným rozhodnutiam patria prípady, kde súdy rozhodli o návrate maloletých osôb na Slovensko z dôvodu rodinných väzieb. Medzi takéto prípady patria: *Case of Derby MBC. v. Natalia Balogova*, case no. ME16C01410; *Case of Stoke on Trent Council v. Tamara Horvathova*, case no. SQ16C00026; *Case of Derby MBC. v. Jozef Balog, Kristian Balog, Maximilian Balog, Rudolf Balog, Mario Balog and Renata Balogova* case no. DE16C00337; *Case of Walsall MBC. v. Karol Kindrik*, case no. WV16C00551; *Case of London Borough of Merton v. Salma Rahim*, case no. ZW16C00592; *Case of Walsall MBC. v. Kosturova/ Kovac*, case no. VO12C00030 a *Case of Derby City Council v. Pohlodkova/ Pohlodko*, case no. DE14C00003.

Centrum si plní úlohy, ktoré mu vyplývajú z Dohovoru o medzištátnych osvojeniach a hlavne nastavuje nové podmienky pri adopciách detí zo Slovenska do iných zmluvných štátov. Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach (ďalej len „dohovor o osvojeniach“) nadobudol platnosť pre Slovenskú republiku dňa 1.10.2001. Pri

uplatňovaní Dohovoru o osvojeniach sa dôsledne dodržiava princíp subsidiarity vyjadrený v článku 21 písm. b) Dohovoru o právach dieťaťa.

4. VYMÁHANIE VÝŽIVNÉHO

Výživné vo všeobecnosti

Vyživovacia povinnosť sa vo väčšine právnych poriadkov jednotlivých štátov odvodzuje od rodinnoprávneho vzťahu a z existujúcej povinnosti navzájom si pomáhať medzi subjektmi týchto vzťahov. Právne predpisy upravujúce tieto vzťahy vychádzajú zo skutočnosti, že subjekty vyživovacích vzťahov svoje povinnosti plnia predovšetkým dobrovoľne. Avšak v praxi sa častokrát vyskytujú prípady, keď si tieto povinné subjekty svoju vyživovaciu povinnosť neplnia v rozsahu, ktorý im určuje zákon a súdne rozhodnutie, alebo ju neplnia vôbec. Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, ako ústredný orgán určený medzinárodnými právnymi predpismi na vymáhanie výživného vo vzťahu s cudzinou sa denne stretáva s mnohými prípadmi, kedy si povinné osoby svoju vyživovaciu povinnosť neplnia z rôznych dôvodov, či už osobných, finančných, alebo len nepovažujú za potrebné podieľať sa na výžive svojich potomkov či iných členov rodiny.

Na Slovensku je vyživovacia povinnosť upravená v ustanoveniach § 62 – 74 zákona č. 35/2005 Z. z. o rodine. Zákon o rodine rozoznáva vyživovaciu povinnosť medzi rodičmi a deťmi (vzájomne), medzi ostatnými príbuznými, medzi manželmi, a tiež upravuje príspevky na výživu rozvedeného manžela a na výživu a úhradu niektorých nákladov nevydatej matke.

Ak sa v právnom vzťahu, ktorého predmetom je plnenie vyživovacej povinnosti, vyskytuje cudzí (medzinárodný) prvok (osoba povinná plnením vyživovacej povinnosti má obvyklý pobyt v inej krajine ako oprávnená osoba), je určenie rozhodného práva a posúdenie právomoci justičných orgánov v týchto veciach významné z toho dôvodu, že pre oprávneného je dôležité nielen priznanie nároku ale najmä možnosť jeho vymoženia v zahraničí. Vyplýva to zo skutočnosti, že právne poriadky štátov odlišne upravujú rodinnoprávne pomery

zakladajúce vyživovacia povinnosť, predpoklady vzniku nároku oprávneného na výživné, zánik vyživovacej povinnosti, či možnosti priznania výživného za predchádzajúce obdobie. V rámci problematiky vymáhania výživného, keď sa oprávnená aj povinná strana nachádzajú na území Slovenska, je postup kompetentných orgánov (súdov, exekútorov) iný, možno povedať, že najmä z časového hľadiska menej náročný, nakoľko sa celý proces počnúc určením, končiac vymáhaním výživného riadi právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Pre bližšiu špecifikáciu vymáhania výživného v medzinárodnom práve súkromnom je potrebné zadefinovať kľúčový pojem, ktorý je predmetom vymáhania, a tým je výživné. Právna úprava výživného neposkytuje presne definovaný pojem, ale z hľadiska jeho účelu možno konštatovať, že slúži na zabezpečovanie a úhradu osobných potrieb medzi subjektmi, ktoré sú právnymi predpismi výslovne určené.

Vzhľadom na funkciu, ktorú vyživovacia povinnosť plní, je už dlhšie záujmom globálnej spoločnosti vytvoriť fungujúci mechanizmus pre úspešné zabezpečovanie platenia výživného zo zahraničia, a to formou medzinárodných dohôd, bilaterálnych, či multilaterálnych zmlúv medzi štátmi. Na tento účel bolo nutné zriadiť sieť fungujúcich ústredných orgánov, ktoré budú navzájom spolupracovať na medzinárodnej úrovni a prispievať tak k plneniu cieľu medzinárodných záväzkov, ktorým je v prvom rade úspešné vymożenie výživného.

V rámci súboru medzinárodných záväzkov, ktorými je Slovenská republika viazaná v oblasti vymáhania výživného s cezhraničnými prvkami, kde Centrum plní funkciu ústredného orgánu, sú: Dohovor o vymáhaní výživného v cudzine, tzv. Newyorský dohovor, prijatý na pôde OSN. Neskôr boli v rámci Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného prijaté dva dohovory uľahčujúce uznanie a výkon rozhodnutí o výživnom. Jedným z nich je Dohovor o uznávaní a vykonateľnosti rozhodnutí o vyživovacej povinnosti k deťom z roku a Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny a Protokol o rozhodnom práve pre vyživovacia povinnosť.

Vzhľadom na skutočnosť, že vývoj spoločnosti nastal aj v rodinných vzťahoch, bolo nutné právne predpisy aktualizovať a prijať nový moderný komplex noriem medzinárodného práva súkromného a medzinárodnej spolupráce v oblasti vyživovacej povinnosti v rámci členských štátov Európskej únie, ktorého cieľom bolo postupné nahradenie existujúceho režimu. Členské štáty preto prijali Nariadenie Rady o vyživovacej povinnosti (ďalej len

„Nariadenie“), ktorý v súčasnosti predstavuje veľmi efektívne fungujúci mechanizmus v porovnaní so staršou právnou úpravou (medzinárodnými dohovormi).

Vymáhanie výživného v praxi

Centrum je spravidla kontaktované žiadateľom, ktorý potrebuje pomoc pri vymáhaní výživného (najviac je prípadov výživného pre dieťa) a chce sa poradiť o vhodnom postupe. Referent Centra mu vysvetlí prvotný postup a odporučí mu vyplniť príslušnú žiadosť (dostupnú na webovom sídle Centra) a spolu s kópiou právoplatného rozhodnutia súdu ju adresovať Centru. Po oboznámení sa so základnými informáciami obsiahnutými v žiadosti Centrum vyzve žiadateľa na doloženie dokumentov nevyhnutných pre postúpenie žiadosti do štátu, v ktorom sa zdržiava povinná osoba (viac v nasledujúcich odsekoch). Jedným z dokumentov sú vždy Podmienky spolupráce s Centrom, ktoré žiadateľa najmä informujú o jeho povinnostiach vo vzťahu k Centru a iných dôležitých skutočnostiach. Ich znenie je nasledovné:

PODMIENKY SPOLUPRÁCE S CENTROM PRE MEDZINÁRODNOPRÁVNÚ OCHRANU DETÍ A MLÁDEŽE

Centrum pre medzinárodnoprávnú ochranu detí a mládeže (ďalej len „Centrum“) poskytuje bezplatnú právnu pomoc žiadateľom, ktorí sa zaviazu rešpektovať podmienky spolupráce s Centrom.

Podpísaný

Meno a priezvisko/ Názov:

.....

Dátum narodenia/ IČO:

.....

Adresa:

.....

Žiadam Centrum o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci a zároveň sa zaväzujem postupovať v súlade s týmito podmienkami spolupráce:

1. Základným predpokladom, aby Centrum mohlo konať vo veci, je známy pobyt povinnej osoby. Žiadateľ je povinný oznámiť Centru túto skutočnosť, ako aj uskutočniť všetky potrebné kroky k jej zisteniu.

2. Žiadateľ je povinný doložiť Centru všetky potrebné dokumenty, rozhodnutia alebo potvrdenia príslušných orgánov, ktoré súvisia so žiadosťou, ako aj ich pravidelnú aktualizáciu, prípadne zmenu týchto dokumentov, rozhodnutí alebo potvrdení, a zároveň je povinný informovať Centrum o všetkých konaniach, ktoré prebiehajú na Slovensku alebo v

zahraničí a ktoré by mohli mať vplyv na priebeh alebo výsledok konania, v ktorom ho zastupuje Centrum.

3. Žiadateľ je povinný bezodkladne oznámiť Centru všetky skutočnosti a zmeny skutočností, o ktorých sa dozvie a ktoré by mohli mať vplyv na konanie, v ktorom ho zastupuje Centrum bez ohľadu na to, či sa vyskytnú na strane žiadateľa, dieťaťa alebo povinnej osoby v zahraničí.

4. Žiadateľ je povinný vopred informovať Centrum o akýchkoľvek krokoch, ktoré hodlá uskutočniť vo veci, v ktorej ho zastupuje Centrum.

5. Žiadateľ je povinný rešpektovať pokyny Centra, týkajúce sa konania, v ktorom ho zastupuje Centrum.

6. Žiadateľ je povinný rešpektovať, že konanie, v ktorom ho zastupuje Centrum, prebieha podľa právneho poriadku štátu, v ktorom sa koná a Centrum nemôže ovplyvňovať postup cudzích štátnych orgánov v konaní, rýchlosť postupu orgánov, ako ani dĺžku konania. Navyše medzinárodné dohovory, ktoré upravujú spoluprácu centrálnych orgánov v zahraničí stanovujú na vybavovanie korešpondencie štvormesačnú lehotu. Až po uplynutí tejto lehoty je Centrum oprávnené urgovať partnerský orgán v zahraničí.

7. Žiadateľ súhlasí so spracúvaním svojich osobných údajov na účel vymáhania výživného zo zahraničia.

8. V konaní o vymáhaní výživného zo zahraničia je žiadateľ povinný:

- pred podaním žiadosti do zahraničia pravdivo informovať Centrum o výške dlhu na výživnom a v priebehu konania na požiadanie dlh aktualizovať. Žiadateľ zodpovedá za poskytnutie pravdivých informácií.

- doložiť Centru všetky potrebné dokumenty, rozhodnutia alebo potvrdenia príslušných orgánov, ktoré súvisia so žiadosťou, ako aj ich pravidelnú aktualizáciu, prípadne zmenu týchto dokumentov, rozhodnutí alebo potvrdení

- po dovŕšení 16. roku veku dieťaťa každoročne, vždy do konca októbra daného školského roku, zaslať Centru potvrdenie o návšteve školy dieťaťa pre príslušný školský rok (uvedené potvrdenie slúži ako doklad o trvaní vyživovacej povinnosti)

- bez zbytočného odkladu zaslať Centru kópiu potvrdenia o ukončení štúdia dieťaťa a/alebo kópiu rozhodnutia príslušného orgánu o ukončení vyživovacej povinnosti

- písomne oznamovať Centru všetky platby výživného do 1. mesiaca od ich prijatia, ktoré dostane od povinného priamo (nie prostredníctvom Centra). Písomné oznámenie musí obsahovať dátum prijatia platby, jej výšku a menu, v ktorej bola platba doručená

- rešpektovať, že Centrum nie je schopné zaručiť, že vymáhanie výživného bude úspešné a výška platieb výživného sa v priebehu právneho zastúpenia nebude meniť. Tieto skutočnosti závisia predovšetkým od sociálnej situácie povinného, a tú Centrum nemôže ovplyvniť.

- rešpektovať, že Centrum nie je oprávnené prešetrovať majetkové pomery povinnej osoby

- rešpektovať, že platby výživného, ktoré povinný zašle na základe konania, v ktorom žiadateľ zastupuje Centrum, budú zo zahraničia zasielané na účet Centra. Z dôvodu zníženia bankových poplatkov ide o prevod hromadným príkazom. Centrum následne odošle platby výživného jednotlivým oprávneným

- rešpektovať, že vo vzťahu s krajinami používajúcimi inú menu môže nastať pri zasielaní platieb výživného zo zahraničia situácia, kedy bude platba výživného znížená/zvýšená o kurzový rozdiel a Centrum takýmto prirodzeným rozdielom nemôže zabrániť

- rešpektovať, že Centrum vydáva potvrdenie na účely náhradného výživného až po uplynutí troch mesiacov odo dňa, keď Centrum postúpi návrh na uznanie a výkon rozhodnutia spolu so všetkými dokladmi príslušnému orgánu do zahraničia

9. Žiadateľ berie na vedomie, že Centrum nezastupuje oprávnené osoby v trestnoprávnom konaní. Riešenie vecí podaním trestného oznámenia je v kompetencii oprávnených osôb, resp. ich zákonných zástupcov.

10. Centrum si v prípade porušenia hore uvedených podmienok žiadateľom vyhradzuje právo vypovedať plnú moc udelenú žiadateľom podľa ustanovenia § 33b písm. c) zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, a uzatvoriť spis.

Všetky vyššie uvedené podmienky prijímam a beriem na vedomie, a svojím podpisom potvrdzujem, že súhlasím a bol som oboznámený s vyššie uvedenými podmienkami.

V, dňa

.....
Podpis žiadateľa

Samozrejme, k návrhu, ktorý Centrum do zahraničia postupuje, je potrebné pripojiť viacero sprievodných dokumentov, ktorých rozsah sa líši v závislosti od jednotlivých štátov. Referenti Centra určení pre jednotlivé krajiny žiadateľa vždy pri prvotnom kontakte informujú, akú dokumentáciu je potrebné pripraviť, v akom počte a poskytnú mu poradenstvo ako dokumenty vypracovať či kde o ne požiadať. Medzi dokumenty, ktoré sú vyžadované vo väčšine krajín, patria napríklad:

- vyčíslenie ročného výživného: je možné vyčísliť pomocou tabuliek, ktoré pre žiadateľov vypracovalo Centrum aj v dvojazyčných formách pre jednotlivé krajiny. V týchto tabuľkách musí byť zrejmé, odkedy žiadateľ žiada výživné vymáhať, pričom najdôležitejší údaj pre výpočet dlhu je čiastka výživného, ktorú povinný už zaplatil, ako aj uvedenie samotnej dlžnej sumy, ktorá vychádza z právoplatných rozhodnutí, ktorými žiadateľ disponuje. Právnicki Centra so žiadateľmi samotný výpočet často konzultujú, aby po postúpení návrhu do zahraničia nevznikli pochybnosti o opodstatnenosti vymáhanej pohľadávky.
- Medzi ďalšie dokumenty, ktorých užitočnosť a potreba vyplynula z dlhoročnej praxe ústredných orgánov, patria napríklad plná moc žiadateľa pre Centrum na prevod vymožených platieb výživného, plná moc žiadateľa pre činnosť zahraničného

ústredného orgánu, podmienky spolupráce s Centrom, vhodná je tiež samotná formalizovaná žiadosť obsahujúca všetky potrebné údaje. Niektoré vzory tlačív žiadateľa nájdu na internetovej stránke Centra, www.cipc.gov.sk, alebo ich žiadateľom posielajú jednotliví referenti podľa krajín, do ktorých bude návrh smerovať, a to prostredníctvom emailu, či pošty.

Vymáhanie výživného z krajín Európskej únie

V prípadoch vymáhania výživného v rámci krajín Európskej únie je jednou z aktivít Centra poskytovanie pomoci žiadateľom na Slovensku pri vymáhaní výživného od povinných osôb v zahraničí. Podľa čl. 46 ods. 1 Nariadenia Rady (ES) č. 4/2009, Centrum poskytuje pomoc oprávneným osobám, ktoré sú mladšie ako 21 rokov. Skôr, ako Centrum postúpi partnerskému orgánu v krajine pobytu povinnej osoby návrh na uznanie, vyhlásenie vykonateľnosti a výkon rozhodnutia súdu podľa spomínaného Nariadenia, je potrebné zhromaždiť nevyhnutné dokumenty. Centrum podáva žiadateľovi informácie o tom, aké dokumenty je nutné na konanie doložiť, kde o ne žiadať a odpovedá žiadateľovi na iné otázky, ktoré je potrebné vysvetliť. K návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti a výkon, resp. iba na výkon rozhodnutia v zmysle uvedeného Nariadenia je potrebné pripojiť základné doklady v potrebnom počte:

- rovnopis alebo osvedčenú kópiu rozhodnutia súdu o výživnom s vyznačenou doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti. So žiadosťou o vyhotovenie rozhodnutí je potrebné obrátiť sa na okresný súd, ktorý rozhodnutie o vyživovacej povinnosti vydal. Rozhodnutie nie je potrebné prekladať.
- výpis z rozhodnutia vo veci vyživovacej povinnosti v súlade s prílohou I alebo II (podľa dátumu začatia konania – rozhodujúci je dátum 18.06.2011 kedy Nariadenie nadobudlo účinnosť) Nariadenia - v jazyku krajiny, do ktorej má byť návrh postúpený (v ktorej sa nachádza povinná osoba). So žiadosťou o vystavenie tohto výpisu je taktiež potrebné obrátiť sa na okresný súd, ktorý rozhodnutie o vyživovacej povinnosti vydal. V prípade, že má žiadateľ rozhodnutie vydané súdom krajiny, do ktorej má byť jeho žiadosť postúpená, postačí rovnopis tohto rozhodnutia, nakoľko v krajine pôvodu rozhodnutia už nie je potrebné ho uznávať, stačí priamo podať návrh na jeho vykonanie.

Vzhľadom na pomerne zriedkavú potrebu vyplňania špecifických tlačív podľa tohto Nariadenia v porovnaní s bežnou agendou súdu je častokrát časovo náročné pre súd precízne vypracovať výpisy z rozhodnutí. Centrum je preto k dispozícii pre konzultácie týkajúce sa zaužívaného spôsobu vyplňania údajov v tlačivách či oboznámenie súdov so špecifikami jednotlivých krajín, ktoré často v praxi môžu spôsobiť komplikácie, ktorým je vzájomnou spoluprácou Centra a súdov možné predísť. Vzhľadom na časté komplikácie s prípravou výpisov, Centrum pre zjednodušenie procesu vypracovalo pre súdy stručnú inštrukciu:

Inštrukcie na vyplnenie tlačív vo veci vyživovacej povinnosti podľa nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti

- tlačivá na nachádzajú **online** na web stránke:
https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_obligations_forms-274-sk.do
- po kliknutí na uvedenú adresu, sa zobrazí zoznam tlačív: „Tlačivá (1 až 9)“, ktoré sú zároveň Prílohami I až IX k vyššie uvedenému nariadeniu.

Príloha I – vyplňa sa v prípade konaní začatých po 18.6.2011.

Príloha II – vyplňa sa, ak konanie začalo pred 18.6.2011 (t.j. návrh na začatie konania bol podaný pred/po danom rozhodnom dátume)

- kliknutím na vybrané tlačivo, sa formulár danej prílohy zobrazí v slovenskom jazyku
- vybrané tlačivo je potrebné vyplniť online, v jazyku štátu, do ktorého sa bude celé tlačivo prekladať na konci tlačiva – vid' ďalší bod
- na úplnom konci online tlačiva, je v možnosti „Preložiť tlačivo do“ potrebné vybrať a odkliknúť jazyk, do ktorého má byť tlačivo preložené; niektoré krajiny ponúkajú na výber viacero štátnych jazykov
- po vybratí jazyka, v ktorom chcete dokument vyhotoviť, je potrebné kliknúť na „Vytvoriť formát PDF“
- tlačivo sa **automaticky skonvertuje** do Vami **vybraného jazyka**
- vyplnený a skonvertovaný formulár je potrebné **vytlačiť, opatrit' pečiatkou súdu a podpisom** a v **potrebnom počte vyhotovení** doručiť na adresu Centra.
- počas vyplňania tlačiva, je možnosť si ho priebežne ukladať, kliknutím na tlačidlo „uložiť koncept“ a kedykoľvek sa k danej časti vrátiť.

Vymáhanie výživného mimo krajín Európskej únie

V prípadoch vymáhania výživného z krajín mimo Európskej únie Centrum poskytuje bezplatnú právnu pomoc žiadateľom pri vymáhaní výživného podľa Dohovoru o vymáhaní výživného v cudzine z 20.6.1956 (New York), Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny uzavretý 23. novembra 2007, či na základe

vzájomnosti (napr. Austrália, niektoré provincie Kanady - Britská Kolumbia, Manitoba, Ontario, Alberta) alebo bilaterálnych zmlúv uzavretých medzi Slovenskou republikou a konkrétnym štátom.

Skôr, ako Centrum postúpi partnerskému orgánu v mieste pobytu povinnej osoby návrh na uznanie, vyhlásenie vykonateľnosti a výkon rozhodnutia súdu podľa jedného z vyššie uvedených dohovorov, je potrebné pripraviť pre konanie nevyhnutné doklady. Tieto doklady sa spravidla líšia v spojitosti s konkrétnymi krajinami a ich právnymi poriadkami a preto sú konzultované priamo podľa konkrétneho prípadu a možných výnimiek jednotlivých krajín. Všetky doklady sa v zmysle medzinárodných dohovorov prekladajú do jazyka krajiny, kam sa návrh posiela (t.j. kde sa povinný nachádza) resp. do jazyka, ktorý daná krajina akceptuje (niektoré štáty vyhlásili, že okrem úradného jazyka akceptujú dokumenty preložené aj do anglického jazyka). V zásade sú však vyžadované minimálne:

- rovnopis rozhodnutia o výživnom v plnom znení s odôvodnením, s doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti, s vlastnoručným podpisom sudcu a okrúhlou pečiatkou súdu.
- potvrdenie súdu o tom, že povinnej osobe boli včas a riadne doručené návrh na začatie konania, predvolanie na pojednávanie a rozsudok a potvrdenie o tom, že dieťaťu bolo v konaní priznané oslobodenie od súdnych poplatkov a nákladov na zastupovanie
- ak bol odporcovi, ktorého pobyt nebol v konaní o určenie výživného známy, ustanovený opatrovník, je tiež potrebné predmetné uznesenie súdu o ustanovení opatrovníka
- rodný list právnej osoby

Vymáhanie výživného pri neznámom pobyte povinnej osoby

Centrum môže poskytnúť bezplatnú právnu pomoc pri vymáhaní výživného na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu z krajín, ktoré pristúpili k medzinárodným dohovorom o vymáhaní výživného alebo sú členským štátom Európskej únie. Základným predpokladom pre úspešné vymáhanie výživného je vedomosť o krajine pobytu povinnej osoby. V prípade, že sa povinná osoba nachádza na území SR, Centrum nemá právomoc konať. Ak je pobyt povinnej osoby neznámy, Centrum odporúča žiadateľom zvážiť podanie

trestného oznámenia na povinnú osobu pre trestný čin zanedbania povinnej výživy (§ 207 Trestného zákona). Na základe potvrdenia o podanom trestnom oznámení sa môže Centrum obrátiť na Národnú Ústredňu INTERPOL so žiadosťou o súčinnosť pri pátraní po pobyte povinnej osoby, ak po nej bolo vyhlásené medzinárodné pátranie. V prípade, ak je žiadateľovi známa aspoň krajina pobytu povinnej osoby avšak žiadna bližšia adresa či mesto, je potrebné Centru túto skutočnosť oznámiť a následne môže Centrum v zmysle osobitných opatrení Nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 alebo niektorého z dohôrov (ktoré tento postup umožňujú) požiadať ústredný orgán krajiny, kde by sa domnele mala povinná osoba nachádzať, o preverenie tejto skutočnosti. Žiadateľom zároveň v prípade neznáameho pobytu povinnej osoby odporúčame informovať sa na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste bydliska ohľadom možnosti poberania náhradného výživného podľa zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom. V prípade potreby vydania potvrdenia Centra na tieto účely je Centrum s úradmi práce plne súčinné. Centrum každoročne rieši množstvo nových prípadov žiadostí o vymáhanie výživného od povinných osôb neznáameho pobytu.

Výkon rozhodnutia v SR je výlučne v kompetencii exekútorov v súlade s ustanoveniami zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov /Exekučný poriadok/. Pred podaním návrhu na výkon exekúcie v prípadoch, keď je žiadateľ v zahraničí a povinná osoba sa zdržiava na Slovensku, Centrum prešetruje situáciu povinného najmä za účelom podania prvotnej informácie o aktuálnej majetkovej situácii povinnej osoby žiadateľovi a zistenia predbežného predpokladu úspešnosti exekúcie. Pri prešetrovaní majetkovej situácie povinných osôb Centrum spolupracuje s Registrom obyvateľov SR, úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Sociálnou poisťovňou, samosprávou a zamestnávateľskými subjektmi, dodržiavajúc ustanovenia zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako aj Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

Činnosť Centra v praxi, praktické problémy

Nariadenie a medzinárodné dohovory nestanovujú žiadne, alebo len počiatočné a rámcové lehoty pre prijímanie a spracovanie žiadostí o vymáhanie výživného a konanie o výkon rozhodnutia. Centrum má vo svojich interných usmerneniach presne určené lehoty na

vybavenie konkrétnych typov podnetov (prijatie žiadostí, potvrdenie žiadostí, reagovanie na podnet od zahraničných ústredných orgánov), avšak nie všetky štáty majú postup upravený rovnako. Postup zahraničných orgánov v jednotlivých štátoch, s ktorými Centrum spolupracuje, môže byť časovo veľmi náročný, dôvodmi sú najmä:

- odlišné vnútroštátne právo,
- komunikácia zo strany zahraničného ústredného orgánu je prijímaná striktne prostredníctvom listovej pošty, ktorá sa dlhý čas doručuje,
- výrazne dlhšie zákonné lehoty,
- nedostatok personálu a iné.

Centrum sa usiluje partnerské orgány pravidelne kontaktovať, avšak nie vždy sú urgencie vybavené s očakávanou reakciou. Osobitné problémy boli zaznamenané v komunikácii s Ukrajinou, Gréckom, štátmi severnej Afriky, Portugalskom, či s Bulharskom (z dôvodu výhrady komunikácie výlučne v bulharskom jazyku – nutnosť zabezpečovania prekladu). V porovnaní s ostatnými štátmi je možné za zdĺhavú označiť aj komunikáciu s USA, čo je spôsobené tým, že niektoré štáty USA vyžadujú komunikáciu výlučne v písomnej podobe (nie elektronicky).

S mnohými štátmi (najmä členskými štátmi EÚ) je komunikácia dlhý čas zabehnutá, keďže prípadov je značné množstvo. Napríklad vo Francúzsku, Rumunsku, Česku, Poľsku, Belgicku a na Cypre sa vykonávací proces začne v priemere do 1-2 rokov od postúpenia žiadosti, v krajinách ako sú napr. Nórsko, Austrália, Rakúsko, Švajčiarsko, Veľká Británia, Fínsko, Nemecko a Švédsko, je proces značne rýchlejší, častokrát sa začne do 6 mesiacov, v Írsku sa proces za ideálnych podmienok začne do 6-18 mesiacov od podania žiadosti. Naopak, v krajinách ako sú Ukrajina, Izrael, Grécko, Taliansko, Španielsko, či Turecko ide o neporovnateľne dlhší čas, viac ako 2-5 rokov. Niektoré krajiny (napr. mnohé africké štáty, niektoré štáty južnej Ameriky) na odoslané žiadosti aj v priebehu niekoľkých rokov nereagujú vôbec. V balkánskych krajinách je konanie značne dlhšie s výnimkou Slovinska a Chorvátska. Problémy boli zaznamenané tiež s Macedónskom a Srbskom.

Centrum v záujme zefektívnenia spolupráce iniciatívne oslovuje zahraničné orgány aj prostredníctvom zastupiteľských úradov, ktoré žiada o pomoc pri zlepšení komunikácie vysvetľujúc význam plynulej spolupráce v prípadoch výživného.

Samozrejme, v porovnaní s vykonávacím konaním výlučne vnútroštátneho charakteru je proces dlhší tiež z dôvodu potreby uznávania a vyhlasovania vykonateľnosti cudzích rozhodnutí.

Komunikácia so zahraničnými orgánmi nie je jediným problémom, s ktorým sa Centrum pri vymáhaní výživného stretáva. Výživné môže byť úplne alebo dlhodobo nevymáhateľné tiež zo subjektívnych príčin na strane povinnej osoby, môže ísť o nemajetnosť povinného či neznámu informáciu o tom, v akej krajine sa zdržiava. Centrum ani zahraničné ústredné orgány nevedia takéto situácie ovplyvňovať. Na Slovensku je však osobám, ktoré majú nárok na výživné, ktoré nie je platené, dostupná pomoc v podobe náhradného výživného.

V zmysle ustanovenia § 2 ods. zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z., má oprávnená osoba nárok na náhradné výživné, ak si osoba zaviazaná platením výživného neplní svoju vyživovaciu povinnosť určenú súdnym rozhodnutím včas a v plnej výške „najmenej tri po sebe nasledujúce mesiace od splatnosti poslednej splátky výživného a ak exekučné konanie na vymoženie pohľadávky na výživnom trvá najmenej tri mesiace od doručenia návrhu na vykonanie exekúcie súdu a povinná osoba nezačala platiť výživné“ alebo ak oprávnenej osobe „nevznikol nárok na sirotsky dôchodok alebo sirotsky výsluhový dôchodok, alebo suma sirotského dôchodku alebo sirotského výsluhového dôchodku, alebo suma sirotských dôchodkov alebo sirotských výsluhových dôchodkov je nižšia ako suma minimálneho výživného“. Ak oprávnená osoba spĺňa jednu z uvedených podmienok, je možné, aby jej napriek tomu za určitých okolností špecifikovaných v ustanovení § 2 ods. 2 vznikol nárok na náhradné výživné (napr. ak jej nevznikol nárok na sirotsky dôchodok). V ďalších ustanoveniach § 2 a nasl. sú vymedzené ďalšie podmienky poskytovania náhradného výživného, ktoré majú byť dodržané (napr. riadne plnenie školskej dochádzky oprávnenej osoby, ak je ňou školopovinné dieťa, určitá výška príjmu rodičov a pod.).

Trvanie exekučného konania sa preukazuje potvrdením od exekútora, v prípade, ak sa povinná osoba zdržiava v zahraničí, uvedené potvrdenie na žiadosť oprávnenej osoby (zákonného zástupcu) alebo úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vydá Centrum, pričom v ňom uvedenie, kedy bol návrh na výkon rozhodnutia postúpený príslušnému orgánu v zahraničí.

V prípadoch, kedy je Centrum dožiadaným orgánom, postupuje v zmysle platných právnych predpisov Slovenskej republiky. Ak povinná osoba nereaguje na výzvu Centra na dobrovoľné plnenie vyživovacej povinnosti, Centrum v súlade s ďalšími pokynmi žiadateľa podá návrh na výkon exekúcie s cieľom vymoženía výživného. V priebehu roku 2018 Centrum podalo 29 návrhov na výkon exekúcie.

Ďalšie aktivity Centra

Centrum sa ako ústredný orgán členského štátu Európskej únie určený zmieňovaným Nariadením pravidelne, aj v priebehu roku 2018, aktívne participovalo na zasadnutiach, stretnutiach a seminároch Európskej justičnej siete, ktorá sa okrem iného venuje aj prepracovávaniu systému Nariadenia. V rámci nej sa ústredné orgány a iní odborníci pravidelne stretávajú a analyzujú aplikačnú prax Nariadenia a problémy, s ktorými sa ústredné orgány a súdy stretávajú. Centrum sa taktiež pravidelne zúčastňuje stretnutí kontaktných bodov Súdnej siete pre občianske veci Slovenskej republiky, na ktorých sa prítomní odborníci venujú riešeniu praktických právnych problémov a výmene skúseností v oblasti občianskeho práva.

V rámci prehľbovania dobrej praxe a upevňovania spolupráce so zahraničím sa Centrum zúčastnilo tiež bilaterálnych stretnutí a workshopov s vybranými krajinami (napr. Česko, Rakúsko).

Centrum od účinnosti zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) plní úlohy a povinnosti, ktoré mu tento zákon ukladá ako orgánu verejnej moci. V rámci elektronickeho systému štátnej správy Centrum efektívne komunikuje s inými štátnymi orgánmi a súdmi, plynulo využíva systém elektronickej schránky a elektronickeho doručovania, najmä v styku so súdmi. Centrum tiež vykonáva zaručenú konverziu

dokumentov a s ňou spojené činnosti, ktoré využíva najmä pri podávaní exekučných návrhov v rámci cezhraničného vymáhania výživného.

Vymáhanie výživného v číslach

V priebehu roku 2018 Centrum evidovalo 5338 konaní vo veci výživného v rôznych fázach, z ktorých 1119 bolo prijatých zo zahraničia (Centrum bolo prijímajúcim orgánom) a 4219 Centrum odoslalo do zahraničia. Z celkového počtu bolo 338 konaní začatých v priebehu roku 2018.

Uvedený počet aktívnych prípadov vyjadruje spisy, s ktorými právnici Centra pracujú následne v priemere 10-15 rokov, až do doby, kedy dôvod ich trvania odpadne, spravidla kedy vyživovacia povinnosť zanikne (v súlade s ustanoveniami zákona č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov /ďalej len „Zákon o rodine“/ do času, pokiaľ dieťa nie je schopné samo sa živiť /§62 ods. 1 Zákona o rodine/. Postupy pri vymáhaní výživného sú viazané okrem medzinárodných dohôd aj právnymi aktmi ES/EÚ, ako aj vnútroštátnym právom žiadajúceho a dožiadaného štátu.

Centrum taktiež realizuje prevod vymožených platieb výživného od povinných osôb z cudziny oprávneným v SR a tiež vykonáva prevody platieb do cudziny. V roku 2018 bolo prostredníctvom Centra transferovaných v prepočte celkom **929 205,12 €**. Zo SR do cudziny bolo transferovaných **106 429,01€** a z cudziny do SR **822 776,11€**.

Prehľad transferovaných platieb výživného zo SR do cudziny za rok 2018

Česko	58 456,75
Maďarsko	2 921,79
Nemecko	1200
Poľsko	11 243,33
Rakúsko	19 723,42
Švajčiarsko	2424,72

Kanada	375
Lotyšsko	3554
Cyprus	1500
Írsko	4280
Ukrajina	750
Spolu	106 429,01

Prehľad transferovaných platieb výživného z cudziny do SR za rok 2018

Austrália	12 046,44
Belgicko	2061,91
Bulharsko	4678,59
Česko	372 530,63
Dánsko	870,92
Estónsko	914,26
Francúzsko	31 811,31
Holandsko	33 837,48
Kanada	10 343,07
Maďarsko	2 339,32
Nemecko	62 508,44
Nórsko	2965,36
Poľsko	15 003,96
Portugalsko	2700
Rakúsko	78 718,63
Slovinsko	11 157,58
Španielsko	5293,88
Švajčiarsko	29 475,54
Švédsko	29 534,15
Taliansko	1149,25
Turecko	536
Veľká Británia	59 798,69

USA	38 258,66
Grécko	669
Cyprus	11 682
Spolu	822 776,11

Celkový počet konaní výživného (vo fáze prípravy na postúpenie návrhu, výmeny informácií aj vo fáze po postúpení do zahraničia) do 31.12.2018

Krajina	Dieťa v zahraničí (M)			Dieťa na Slovensku (Č)			Spolu M+Č
	uzavretý (Z)	v riešení (A)	A+Z	uzavretý (Z)	v riešení (A)	A+Z	
Albánsko	0	0	0	1	1	2	2
Alžírsko	0	0	0	2	1	3	3
Angola	0	0	0	1	0	1	1
Argentína	0	0	0	1	0	1	1
Austrália	1		1	0	0	0	1
Bahrajn	0	0	0	0	1	1	1
Belgicko	4	1	5	0	0	0	5
Bielorusko	0	0	0	0	1	1	1
Bosna a Hercegovina	1	0	1	9	0	9	10
Brazília	1	0	1	5	1	6	7
Bulharsko	0	0	0	8	6	14	14
Cyprus	1	2	3	11	11	22	25
Česko	409	230	639	1163	680	1843	2482
Čierna Hora	1	0	1	3	0	3	4
Čína	0	0	0	1	0	1	1
Dánsko	0	0	0	3	3	6	6
Dominikánska republika	0	0	0	1	0	1	1
Egypt	1	0	1	2	5	7	8
Ekvádor	0	0	0	1	1	2	2
Estónsko	1	0	1	0	1	1	2
Filipíny	0	0	0	2	0	2	2
Fínsko	1	0	1	2	2	4	5
Francúzsko	5	0	5	20	44	64	69
Grécko	4	0	4	11	19	30	34
Guinea	0	0	0	2	0	2	2
Holandsko	8	1	9	20	16	36	45
Chorvátsko	1	1	2	20	12	32	34
India	0	0	0	0	1	1	1
Irak	1	0	1	3	0	3	4
Irán	0	0	0	0	2	2	2

Írsko	5	1	6	34	23	57	63
Island	1	0	1	0	0	0	1
Izrael	1	0	1	2	5	7	8
Japonsko	0	0	0	7	4	11	11
Jemen	0	0	0	0	1	1	1
Jordánsko	0	0	0	4	2	6	6
Kanada	8	3	11	15	11	26	37
Kongo	0	0	0	1	0	1	1
Kórejská republika	0	0	0	0	1	1	1
Kuba	0	0	0	8	0	8	8
Kuvajt	0	0	0	3	0	3	3
Libanon	2	0	2	0	0	0	2
Líbya	0	0	0	1	0	1	1
Lichtenštajnsko	0	0	0	1	0	1	1
Litva	1	0	1	0	0	0	1
Lotyšsko	0	1	1	0	0	0	1
Luxembursko	0	0	0	3	0	3	3
Macedónsko	0	0	0	10	5	15	15
Madagaskar	0	0	0	1	0	1	1
Maďarsko	14	21	35	58	55	113	148
Malta	0	1	1	0	0		1
Maroko	0	0	0	3	1	4	4
Mauritánia	0	0	0	1	0	1	1
Mexiko	0	0	0	4	1	5	5
Monako	0	0	0	0	1	1	1
Mozambik	0	0	0	1	0	1	1
Nemecko	39	14	53	147	165	312	365
Neznámy pobyt povinného	0	1	1	3	59	62	63
Nigéria	0	0	0	0	2	2	2
Nórsko	4	0	4	7	3	10	14
Nový Zéland	0	0	0	3	0	3	3
Omán	1	0	1	0	0	0	1
Pakistan	0	0	0	1	0	1	1
Peru	0	0	0	0	2	2	2
Poľsko	54	36	90	30	29	59	149
Portugalsko	0	0	0	3	4	7	7
Rakúsko	58	50	108	166	114	280	388
Rumunsko	2	0	2	11	5	16	18
Rusko	0	0	0	6	3	9	9
Slovinsko	2	1	3	7	5	12	15
Somálsko	0	0	0	1	0	1	1
Spojené arabské emiráty	0	0	0	2	1	3	3
Spojené	41	8	49	240	234	474	523

kráľovstvo							
USA	17	3	20	77	44	121	141
Srbsko	2	1	3	31	17	48	51
Sýria	1	0	1	2	1	3	4
Šalamúnove ostrovy	0	0	0	1	0	1	1
Španielsko	2	0	2	28	42	70	72
Švajčiarsko	11	5	16	51	60	111	127
Švédsko	14	3	17	10	6	16	33
Taliano	4	1	5	66	96	162	167
Tanzánia	0	0	0	1	0	1	1
Tunisko	0	0	0	5	4	9	9
Turecko	1	0	1	4	11	15	16
Ukrajina	5	4	9	18	12	30	39
Venezuela	0	0	0	1	0	1	1
Vietnam	1	0	1	7	3	10	11
Zambia	0	0	0	1	0	1	1
Spolu	730	389	1119	2379	1840	4219	5338

Celkový počet konaní výživného, v ktorých bola žiadosť postúpená do zahraničia/prijatá zo zahraničia v priebehu roku 2018

štát	uzavreté / U			aktuálne / A			A + U
	modré*	červené**	spolu	modré*	červené**	spolu	
Cyprus	0	0	0	1	1	2	2
Česko	0	1	1	21	63	84	85
Dánsko	0	0	0	0	1	1	1
Francúzsko	0	0	0	0	9	9	9
Holandsko	0	0	0	0	3	3	3
Chorvátsko	0	0	0	0	1	1	1
Írsko	0	0	0	0	2	2	2
Kanada	0	1	1	0	0	0	1
Maďarsko	0	0	0	6	4	10	10
Nemecko	0	1	1	2	14	16	17
Nórsko	0	0	0	0	2	2	2
Poľsko	0	0	0	7	1	8	8
Rakúsko	0	0	0	5	10	15	15
Rumunsko	0	0	0	0	1	1	1
Slovinsko	0	0	0	1	0	1	1
Španielsko	0	0	0	0	4	4	4
Švajčiarsko	0	0	0	0	7	7	7
Taliano	0	0	0	0	6	6	6
Ukrajina	0	0	0	1	0	1	1
USA	0	0	0	2	1	3	3

Veľká Británia	0	0	0	2	40	42	42
Neznáma krajina pobytu povin. osoby	0	0	0	0	1	1	1
Spolu	0	3	3	48	171	219	222

* modré = Centrum prijalo žiadosť zo zahraničia

** červené = Centrum odoslalo žiadosť do zahraničia

Celkový počet konaní výživného vo fáze prípravy na postúpenie do zahraničia/vo fáze výmeny informácií so zahraničím v priebehu roku 2018

štát	uzavreté / U			aktuálne / A			A + U
	modré*	červené**	spolu	modré*	červené**	spolu	spolu
Albánsko	0	0	0	0	1	1	1
Austrália	0	0	0	0	1	1	1
Belgicko	0	0	0	0	1	1	1
Brazília	0	0	0	0	1	1	1
Česko	1	5	6	11	16	27	33
Egypt	0	0	0	0	1	1	1
Grécko	0	0	0	0	2	2	2
Holandsko	0	1	1	0	1	1	2
Chorvátsko	0	0	0	0	1	1	1
Irán	0	0	0	0	1	1	1
Írsko	0	0	0	0	1	1	1
Japonsko	0	0	0	0	2	2	2
Maďarsko	0	0	0	0	2	2	2
Maroko	0	0	0	0	1	1	1
Mexiko	0	0	0	0	1	1	1
Nemecko	1	0	1	7	11	18	19
Nórsko	1	0	1	0	0	0	1
Poľsko	2	0	2	0	0	0	2
Rakúsko	1	2	3	0	2	2	5
Švajčiarsko	0	0	0	0	3	3	3
Švédsko	1	0	1	0	0	0	1
Taliansko	0	0	0	0	3	3	3
Turecko	0	0	0	0	1	1	1
Ukrajina	0	0	0	0	2	2	2
USA	0	1	1	0	0	0	1
Veľká Británia	0	4	4	0	13	13	17
Vietnam	0	0	0	0	1	1	1
Neznáma krajina pobytu povin. osoby	0	1	1	1	7	8	9
Spolu	7	14	21	19	76	95	116

* modré = Centrum prijalo žiadosť zo zahraničia

** červené = Centrum odoslalo žiadosť do zahraničia

5. MEDZINÁRODNÉ ÚNOSY DETÍ A PRÁVO STYKU

V oblasti neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa a práva styku rodiča s dieťaťom, resp. jeho účinného výkonu sa postupuje podľa:

- Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25.10.1980, Haag /ďalej len Dohovor o únosoch/ a
- Dohovoru o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z 19.10.1996, Haag /ďalej len Dohovor o právomoci/
- Nariadenia Rady (ES) 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 /ďalej len Nariadenie č. 2201/2003 alebo Nariadenie Brusel II. bis/
- Vnútroštátnej úpravy:
 - o zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
 - o zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov
 - o zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov
 - o vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých

Premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za neoprávnené, ak:

- je porušením opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď spoločne, alebo samostatne podľa právneho poriadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a

- v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu alebo k zadržaniu.

O neoprávnenom premiestnení dieťaťa alebo zadržaní dieťaťa hovoríme v prípade, ak prišlo k premiestneniu dieťaťa z krajiny jeho obvyklého pobytu alebo jeho zadržaniu v krajine, ktorá nie je krajinou jeho obvyklého pobytu bez súhlasu druhého rodiča (ak má aktívne opatrovnícke práva a povinnosti). Hraničným vekom na podanie žiadosti o návrat v zmysle Dohovoru o únosoch je 16. rok veku maloletého dieťaťa. Centrum rieši žiadosti o návrat maloletých detí, ktoré boli neoprávnene premiestnené alebo neoprávnene zadržané na území SR alebo na území zmluvného štátu Dohovoru o únosoch.

V prípadoch neoprávneného premiestnenia a zadržania maloletého dieťaťa nie je podstatná štátna príslušnosť dieťaťa, nie je podstatné, kde sa dieťa narodilo alebo kde je prihlásené na trvalý pobyt, údajom relevantným pre rozhodnutie je obvyklý pobyt dieťaťa. O tom, kde je miesto obvyklého pobytu maloletého dieťaťa môže rozhodnúť len súd, a to v konaní o návrat. Obvyklý pobyt dieťaťa musí byť určený na základe súhrnu osobitných skutkových okolností každého jednotlivého prípadu. Okrem fyzickej prítomnosti dieťaťa v danej krajine musia byť zohľadnené ďalšie faktory, z ktorých je možné vyvodit', že táto prítomnosť nemá dočasný alebo príležitostný charakter, a že pobyt dieťaťa odzrkadľuje istú mieru začlenenia do sociálneho a rodinného prostredia. Krajinu obvyklého pobytu dieťaťa môžeme teda vo všeobecnosti chápať ako krajinu, v ktorej dieťa dlhodobo žije, v ktorej má svoje zázemie, rodinu, navštevuje v danej krajine predškolské alebo školské zariadenie, teda krajinu, ku ktorej ho viažu určité väzby.

V rámci práva styku rodiča s maloletými deťmi Centrum ako ústredný orgán spolupracuje s ústrednými orgánmi cudzích štátov, aby podporili nerušený výkon práva styku a dodržiavanie podmienok, ktorými môže byť výkon tohto práva podmienený. V prípadoch týkajúcich sa úpravy styku rieši Centrum prípady, kedy sa dieťa, ktoré je predmetom úpravy práva styku nachádza na území SR alebo na území zmluvného štátu Dohovoru o únosoch alebo Nariadenia č. 2201/2003. Žiadateľ nachádzajúci sa na území SR alebo ústredný orgán (ak sa žiadateľ nachádza na území iného zmluvného štátu Dohovoru o únosoch alebo Nariadenia č. 2201/2003) môže žiadať o účinný výkon práva styku s maloletým dieťaťom na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia, o zmenu úpravy práva styku s maloletým dieťaťom alebo o úpravu práva styku s maloletým dieťaťom.

Nariadenie č. 2201/2003 výrazným spôsobom doplnilo Dohovor o únosoch, a to sprísnením podmienok v rámci členských štátov EÚ (okrem Dánska). Účelom prijatia tejto úpravy bolo, aby jednotlivé krajiny zabezpečili čo najrýchlejší návrat neoprávnenne premiestneného dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu a ochránili tak dieťa pred škodlivými účinkami neoprávneného premiestnenia alebo zadržania. Nariadenie dopĺňa a sprísňuje viaceré ustanovenia Dohovoru v podmienkach EÚ, a tak podstatným spôsobom deklaruje dôležitosť konaní o nariadení návratu.

S ohľadom na potrebu zefektívnenia konania o návrate maloletých do krajín ich obvyklého pobytu je vhodné spomenúť taktiež vnútroštátnu úpravu – zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok. Tento stanovuje miestnu príslušnosť súdov, ktoré sú príslušné rozhodovať vo veci návratových konaní, jednotlivé lehoty a náležitosti návrhov na návrat. Zároveň je v tomto kódexe stanovený postup orgánov pri výkone rozhodnutia o návrate.

Činnosť Centra v oblasti neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa a práva styku rodiča s dieťaťom, resp. jeho účinného výkonu

K 31.12.2018 bolo v Centre evidovaných 511 prípadov neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa a 85 prípadov práva styku rodiča s dieťaťom. Z uvedeného počtu bolo uzavretých 387 spisov vo veci neoprávneného premiestnenia resp. zadržania a 55 spisov vo veci úpravy práva styku. Aktívnych spisov v roku 2018 bolo 154. Z uvedeného počtu bolo 124 konaní vo veci rodičovských únosov a 30 konaní vo veci úpravy práva styku.

Počet nových prípadov neoprávneného premiestnenia alebo zadržania bol v roku 2018 porovnateľný ako v roku 2017, konkrétne počet 42 nových prípadov v roku 2018 v porovnaní s počtom 41 nových prípadov v roku 2017. Prípady týkajúce sa práva styku majú mierne stúpajúcu tendenciu. V roku 2018 Centrum zaregistrovalo celkovo 9 nových prípadov, pričom v roku 2017 len nových 6 prípadov.

Z celkového počtu 42 nových prípadov neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa za rok 2018 tvorilo 22 prípadov neoprávneného premiestnenia detí zo SR do zmluvného štátu Dohovoru o únosoch a 20 prípadov neoprávneného premiestnenia detí zo zmluvného štátu Dohovoru o únosoch na územie SR.

Za rok 2018 zaregistrovalo Centrum 9 nových žiadostí týkajúcich sa práva styku rodiča s dieťaťom. Všetky konania sa týkali situácie, keď bolo dieťa v niektorom zo zmluvných štátov Dohovoru a žiadateľ v SR.

Prioritou pri riešení neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa, ale takisto aj pri riešení účinného výkonu, zmeny a určenia práva styku k maloletému dieťaťu je pre Centrum najmä snaha o zmierlivé riešenie každého jednotlivého prípadu. Zmierlivé riešenie vecí sa uskutočňuje predovšetkým formou poskytovania psychologického poradenstva a organizovania mediačných stretnutí s rodičmi dieťaťa v priestoroch Centra za predpokladu, že rodičia dieťaťa prejavia o takúto formu záujem. Centrum preferuje túto formu riešenia prípadov a rodičom ju odporúča vždy a v každom novom zaregistrovanom prípade, za predpokladu, že to okolnosti na strane rodičov umožňujú. Táto forma riešenia situácie je pre rodičov finančne aj časovo menej náročná, a najmä má výrazne menší negatívny vplyv na maloleté dieťa. V roku 2018 sa Centru podarilo zabezpečiť takúto alternatívnu formu riešenia prípadu, teda stretnutie rodičov za účasti pracovníkov Centra, resp. psychológa / mediátora a ich vzájomnú komunikáciu za účelom dosiahnutia dohody bez súdneho konania v 1 prípade.

Vo vykonávacej fáze návratových konaní majú sudy možnosť nariadiť neodkladné opatrenie, ktorým uložia rodičom povinnosť sa za účelom uľahčenia priebehu prípadného výkonu rozhodnutia zúčastniť mediácii v Centre. Sudy tak v roku 2018 spravili v 2 prípadoch. Prvé mesiace roku 2018 ukazujú, že uvedené bude mať stúpajúcu tendenciu.

Centrum dbá v oblasti neoprávneného premiestnenia alebo zadržania taktiež na dôraznú prevenciu, predovšetkým prostredníctvom webovej stránky Centra, informáciami v médiách, tlačenými informáciami pre verejnosť, ako aj formou právneho poradenstva, ktoré poskytujú právnici Centra telefonicky, emailom a osobne. Rovnako tak Centrum vyvíja aktivity zamerané na šírenie osvetu a zlepšovanie informovanosti o povahe a účelu týchto konaní.

Z hľadiska zlepšenia informovanosti odbornej verejnosti vo veciach týkajúcich sa Dohovoru o únosoch rozvíjalo Centrum spoluprácu s mnohými inštitúciami na území SR, predovšetkým so súdmi Slovenskej republiky a úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ale aj s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a jednotlivými zastupiteľskými úradmi SR v zahraničí ako aj s Ministerstvom vnútra SR a Ministerstvom spravodlivosti SR.

Centrum sa rodičovským únosom venuje aj v súvislosti s organizovaním a zúčastňovaním sa na medzinárodných konferenciách zameraných na túto problematiku. V roku 2018 Centrum aktívne participovalo na stretnutiach Európskej justičnej siete, kde vystupovalo z pozície Ústredného orgánu. Centrum taktiež zorganizovalo „Deň otvorených dverí CIPC“, kde na praktických príkladoch šírilo osvetu vo veci medzinárodných únosov detí.

V organizovaní a participovaní na konferenciách a Dní otvorených dverí zameraných na túto problematiku plánuje Centrum pokračovať aj v budúcnosti.

Keďže Centrum nemá pôsobnosť pri riešení prípadov neoprávneného premiestnenia detí do iných ako zmluvných štátov Dohovoru o únosoch, poskytovalo Centrum právne poradenstvo aj v spolupráci so zastupiteľskými úradmi SR a Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky. Ako skúsenosti a štatistické údaje ukazujú, predpokladá sa nárast počtu prípadov medzinárodných únosov detí a žiadostí o právo styku rodiča s dieťaťom prostredníctvom Centra aj v budúcnosti.

Prehľad nových konaní o neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní dieťaťa
zaregistrovaných v roku 2018

štát	uzavreté / U			aktuálne / A			A + U
	modré	červené	spolu	modré	červené	spolu	
Austrália	0	0	0	0	1	1	1
Bulharsko	0	0	0	0	1	1	1
Česko	0	1	1	5	8	13	14
Egypt	0	0	0	1	0	1	1
Francúzsko	0	0	0	0	1	1	1
Grécko	1	0	1	0	0	0	1
Indonézia	0	0	0	1	0	1	1
Írsko	0	1	1	2	0	2	3
Izrael	0	0	0	0	1	1	1
Jordánsko	0	0	0	1	0	1	1
Kanada	0	0	0	0	1	1	1
Maďarsko	1	0	1	0	1	1	2
Poľsko	1	0	1	0	0	0	1
Rakúsko	0	0	0	2	1	3	3
Rumunsko	0	0	0	1	0	1	1
Srbsko	0	0	0	1	0	1	1
Švajčiarsko	0	0	0	0	1	1	1
Tunis	1	0	1	0	0	0	1
Ukrajina	0	0	0	1	0	1	1
USA	0	0	0	1	1	2	2
Veľká Británia	1	0	1	1	1	2	3

Spolu	5	2	7	17	18	35	42
-------	---	---	---	----	----	----	----

Počet konaní o práve styku rodiča s dieťaťom za rok 2018

štát	uzavreté / U			aktuálne / A			A + U
	modré	červené	spolu	modré	červené	spolu	spolu
Česko	1	0	1	1	0	1	2
Nemecko	0	0	0	1	0	1	1
Rakúsko	0	0	0	1	0	1	1
Taliansko	0	0	0	2	0	2	2
Veľká Británia	0	0	0	3	0	3	3
Spolu	1	0	1	8	0	8	9

modré konania – dieťa bolo neoprávnene premiestnené zo SR do zmluvného štátu Dohovoru o únosoch

červené konania – dieťa bolo neoprávnene premiestnené zo zmluvného štátu Dohovoru o únosoch do SR

6. PLNENIE ÚLOH SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANY DETÍ VO VZŤAHU K CUDZINE

Dňa 1.3.2005 pre Slovenskú republiku nadobudlo účinnosť **Nariadenie Rady (ES) č.2201/2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č.1347/2000 /ďalej len „Nariadenie 2201/2003“/.**

Nariadenie 2201/2003 sa uplatňuje vo všetkých členských štátoch Európskej Únie, s výnimkou Dánska, je priamo vykonateľné a aplikovateľné na ich území a má prednosť pred vnútroštátnym právnym poriadkom. V zmysle článku 53 Nariadenia 2201/2003 je povinnosťou členských štátov Európskej Únie, ktoré sú ním viazané, aby určili jeden alebo niekoľko ústredných orgánov na pomoc pri uplatnení Nariadenia 2201/2003.

Jednou z oblastí pôsobnosti Centra je plnenie úloh sociálnoprávnej ochrany detí vo vzťahu k cudzine. Tieto úlohy plní Centrum ako ústredný orgán Slovenskej republiky podľa **článku 55 písm. a), b), d) a e) a článku 56 Nariadenia 2201/2003.**

Centrum plní úlohu ústredného orgánu Slovenskej republiky podľa článku 55 písm. d) a s ním súvisiacim článkom 56 Nariadenia 2201/2003 od 1.júna 2011. Funkciu ústredného orgánu Slovenskej republiky plnilo do 31. mája 2011 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Pôsobnosť Centra v zmysle vyššie uvedených ustanovení môže byť rozdelená do dvoch základných oblastí:

1. Spolupráca do veciach rodičovských práv a povinností

V súlade s článkom 55 Nariadenia 2201/2003 majú ústredné orgány členských štátov Európskej Únie na základe žiadosti nositeľa rodičovských práv a povinností alebo na základe žiadosti ústredného orgánu iného členského štátu Európskej Únie navzájom spolupracovať za účelom dosiahnutia cieľov Nariadenia 2201/2003.

Na tento účel majú ústredné orgány prijať všetky potrebné kroky, priamo alebo prostredníctvom verejných orgánov alebo iných inštitúcií, v súlade s právnymi predpismi tohto členského štátu, ktoré sa týkajú ochrany osobných údajov, na:

- a) zhromažďovanie a výmenu informácií:
 - i) o situácii dieťaťa;

- ii) o všetkých začatých konaniach; alebo
- iii) o prijatých rozhodnutiach, ktoré sa týkajú dieťaťa;

b) poskytovanie informácií a pomoc nositeľom rodičovských práv a povinností, ktorí sa snažia o uznanie a výkon rozhodnutí na ich území, najmä tých, ktoré sa týkajú práva styku a návratu dieťaťa;

d) poskytovanie informácií a pomoci, ktorú súdy potrebujú na účely uplatňovania článku 56, a

e) uľahčenie dosiahnutia dohody medzi nositeľmi rodičovských práv a povinností mediáciou alebo inými metódami a uľahčenie cezhraničnej spolupráce na tento účel.

V zmysle článku 57 Nariadenia 2201/2003 môže nositeľ rodičovských práv a povinností požiadať ústredný orgán členského štátu svojho obvyklého pobytu alebo ústredný orgán členského štátu, kde má dieťa obvyklý pobyt alebo kde sa dieťa nachádza o poskytnutie pomoci podľa článku 55 Nariadenia 2201/2003.

2. Umiestnenie dieťaťa v inom členskom štáte Európskej Únie

V súlade s článkom 56 Nariadenia 2201/2003 plní Centrum úlohy ústredného orgánu Slovenskej republiky v prípade ak súd na území jedného členského štátu, ktorý má právomoc konať a rozhodovať vo veci zvažuje umiestnenie maloletého dieťaťa do zariadenia starostlivosti o dieťa alebo do pestúnskej starostlivosti na území druhého členského štátu (Slovenskej republiky).

Konajúci súd sa má pred vydaním rozhodnutia najprv poradiť s príslušným ústredným orgánom o možnosti a vhodnosti umiestnenia maloletého dieťaťa do náhradnej starostlivosti na území tohto druhého členského štátu. Rozsudok o takomto umiestnení maloletého dieťaťa možno vydať v žiadajúcom štáte iba vtedy, ak príslušný orgán dožiadaného štátu vyjadril súhlas s takýmto umiestnením.

Kompetentným orgánom na vydanie súhlasu s umiestnením maloletého dieťaťa na území Slovenskej republiky je Centrum. Centrum môže udeliť súhlas výlučne na základe vyjadrenia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny.

Samotnému vyjadreniu Ústredia práce, sociálnych vecí k vhodnosti a možnosti umiestnenia maloletého dieťaťa do zariadenia starostlivosti na území Slovenskej republiky predchádza vykonanie potrebného sociálneho šetrenia a preverenie prípadných rodinných príslušníkov, ktorí by boli ochotní a schopní prevziať osobnú starostlivosť o maloleté dieťa. V prípade, ak Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny dospeje k záveru, že maloleté dieťa nemá na území Slovenskej republiky vhodných rodinných príslušníkov, môže navrhnúť jeho umiestnenia do konkrétneho zariadenia starostlivosti o dieťa.

Činnosť Centra ako ústredného orgánu Slovenskej republiky podľa článku 55 písm. a), b), d) a e) a článku 56 Nariadenia 2201/2003

V roku 2011 získalo Centrum právomoc ústredného orgánu v rámci komunikácie v prípadoch s medzinárodným prvkom v zmysle Nariadenia Rady (ES) č- 2201/2003 z 27. Novembra 2003 (ďalej len „Nariadenie“) vo veciach rodičovských práv a povinností, vo veciach starostlivosti a sociálnoprávnej ochrany detí.

Pred Centrom zastávalo túto úlohu Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré malo funkciu styčného orgánu vo veciach rodičovských práv a povinností a vo veciach starostlivosti a sociálnoprávnej ochrany detí v rámci rodinnej politiky do 31.5.2011.

Každý prípad, ktorý spadá do kompetencie Centra podľa článku 55 písm. a), b), d) a e) a článku 56 Nariadenia 2201/2003, rieši Centrum individuálne a proaktívne s ohľadom na najlepší záujem maloletých detí, ktorý tvorí základ. Centrum na základe Nariadenia spolupracuje s ústrednými orgánmi a často priamo aj so sociálnymi úradmi jednotlivých krajín, a taktiež aj s veľvyslanectvami.

Centrum rieši rovnako starostlivo všetky prípady spadajúce do predmetnej agendy v záujme zabezpečenia ochrany záujmov maloletých detí. V predmetných spisoch Centrum v rámci svojej kompetencie začalo aktívnu spoluprácu s príslušnými orgánmi (prevažne zahraničnými) za účelom získania čo najkomplexnejších informácií o celom stave konania. Podľa rozličnej situácie v každom jednotlivom prípade Centrum starostlivo zvažuje ďalší postup a podniká všetky potrebné kroky v záujme zabezpečenia ochrany záujmov maloletých detí, najlepšieho záujmu detí.

Centrum vo mnohých prípadoch požiadalo v rámci najlepšieho záujmu dieťaťa príslušné súdy najmä v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska o povolenie intervencie do konania. O žiadosti Centra rozhoduje výlučne v rámci kompetencie konkrétny súd v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, ktorý rozhoduje vždy nezávisle a nestranne s ohľadom na najlepší záujem maloletých detí. Centrum nemôže v žiadnom prípade zasahovať do nezávislosti súdnictva a rozhodnutie súdu akýmkoľvek spôsobom ovplyvniť.

Po prvotnom schválení úvodnej žiadosti Centra o povolenie intervencie do súdneho konania v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska začalo Centrum aktívne vstupovať aj do ďalších súdnych konaní v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska a osobne sa zúčastnilo niekoľkých pojednávaní pred príslušným súdom, prípadne bolo prítomné prostredníctvom telefonického hovoru, skype-u. Pri telefonických pojednávaniach alebo skype-och Centrum komunikovalo priamo s príslušným sudcom a poskytlo všetky potrebné vysvetlenia a informácie, ktoré boli nevyhnutné na objasnenie situácie a viedli k rozhodnutiu príslušného súdu o repatriácii našich maloletých detí, štátnych občanov na územie Slovenskej republiky.

Centrum svojím aktívnym konaním docielilo repatriácie, t.j. premiestnenie viacerých maloletých detí, ich umiestnenie do náhradnej starostlivosti na území Slovenskej republiky. Rozhodnutím príslušného súdu boli mnohé z repatriovaných detí zverené do náhradnej osobnej starostlivosti v rámci svojej biologickej rodiny, iné boli dočasne umiestnené do Centra pre rodiny a deti na území SR a o ich ďalšom osude rozhodovali príslušné slovenské súdy.

V súčasnej dobe je zabezpečená promptná komunikácia so súdmi, sociálnymi úradmi a inými orgánmi v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, ktoré rešpektujú Centrum ako svojho rovnocenného partnera pre komunikáciu v jednotlivých prípadoch. Týmto spôsobom je zaistená rýchlejšia a efektívnejšia výmena informácií, ktorá je nevyhnutná pre urýchlené riešenie týchto citlivých prípadov týkajúcich sa maloletých detí žijúcich v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, ktoré sa z rozličných dôvodov ocitli bez starostlivosti svojich zákonných zástupcov.

Centrum zároveň aktívne spolupracuje s príbuznými maloletých detí žijúcimi na území Slovenskej republiky, poskytuje im podporu, poradenstvo a aktuálne informácie o prebiehajúcich konaniach ako aj o možnostiach riešenia vzniknutej situácie.

Centrum v rámci svojich kompetencií vnímať každý prípad individuálne a komplexne a za každých okolností kladie dôraz na najlepší záujem maloletých detí, ktorý by mal byť aj smerodajným kritériom pri rozhodovaní súdov o ich budúcom živote.

Centrum koná vo všetkých prípadoch aktívne, musí však vždy rešpektovať samostatnosť a nezávislosť rozhodovania súdov Slovenskej republiky či inej krajiny, keďže Centrum nemá rozhodovaciu právomoc. Centrum však v rámci aktívneho prístupu, najmä vo vzťahu ku krajinám, ktoré odoberajú slovenské deti v zahraničí (najmä so zreteľom na Spojené kráľovstvo) využíva v súvislosti s najlepším záujmom dieťaťa podania na súd – medzi iným aj intervencie v konaniach ako vedľajší účastník.

Od roku 2011 vo veciach týkajúcich sa starostlivosti detí Centrum rapídne zvýšilo svoju angažovanosť, a to na základe nových postupov a interných pokynov vedenia Centra.

Vo vzťahu k sociálnoprávnej ochrane detí sa v roku 2018 v Nórsku uskutočnilo stretnutie zástupcov Centra a zástupcov Ministerstva spravodlivosti a ďalších ústredných orgánov Nórskeho kráľovstva.

Trojdenne bilaterálne rokovania v dňoch 10. – 12. januára 2018 s ústrednými orgánmi Nórska pre oblasť medzinárodnej spolupráce pri výmene informácií a praktických skúseností medzi príslušnými orgánmi sa týkali najmä problematiky, ktorú upravujú na nasledovné dohovory: Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, uzatvorený dňa 25. októbra 1980; Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny, uzatvorený dňa 23. novembra 2007; Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa,

uzatvorený dňa 19. októbra 1996. Cieľom uvedených stretnutí bolo vytvorenie úzkej spolupráce s nóorskymi úradmi za účelom poskytnutia urýchlenej pomoci slovenským občanom žijúcim v Nórsku v prípadoch sociálnoprávnej ochrany detí.

Memorandum o porozumení

V záujme posilnenia spolupráce Centrum pripravilo návrh **Memoranda o porozumení** v záujme promptného získania informácií o maloletých deťoch, ktoré sú štátnymi občanmi Slovenskej republiky a ktoré sa na území Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska ocitli bez starostlivosti rodičov, resp. sa o ne zaujímajú jednotlivé sociálne služby v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska.

Prvé Memorandum o porozumení medzi Centrom pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže a Mestskou radou mesta Peterborough bolo podpísané dňa 19.11.2015 v meste Peterborough za účasti riaditeľky Centra, starostu mesta Peterborough, zástupcov Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí na slávnostnom stretnutí na mestskom úrade mesta Peterborough.

Cieľom Memoranda je zlepšiť komunikáciu medzi slovenskými a anglickými orgánmi, a zrýchliť výmenu informácií o deťoch slovenských občanov žijúcich na území mesta Peterborough. V doterajšej praxi prebiehala komunikácia medzi sociálnymi službami Slovenska a Anglicka prostredníctvom anglického ústredného orgánu, čím sa predlžovala doba vybavenia žiadosti. Od podpisu Memoranda môže anglická sociálna služba mesta Peterborough kontaktovať priamo Centrum, ktoré informácie urýchlene postúpi slovenským príslušným orgánom.

Najdôležitejšia časť Memoranda sa zameriava na riešenie problematiky odoberania detí slovenských občanov na území Anglicka a ich následný presun na územie Slovenska. Ide o problematiku záležitosť, najmä čo sa týka vyriešenia praktických otázok, akým spôsobom bude riešené odobratie dieťaťa rodine na území Anglicka, návrat dieťaťa do biologickej rodiny alebo zariadenia na Slovensku a konkrétne opatrenia pri presune dieťaťa na Slovensko. Jednotlivé články sa zameriavajú na zabezpečenie cezhraničnej spolupráce týkajúcej sa prípadov maloletých detí a posilnení spolupráce slovenských a anglických orgánov. Účelom je tiež vzájomne sa oboznámiť s postupmi oboch krajín pri odoberaní detí a poskytovaní informácií o deťoch a rodine. Dohoda smeruje k prijímaniu praktických opatrení na návrat detí na Slovensko a postúpeniu veci slovenskému súdu, ktorý bude ďalej konať vo veci mal. dieťaťa. Memorandum umožňuje poskytovať informácie o vnútroštátnych predpisoch oboch krajín medzi sociálnymi orgánmi, ktoré smerujú k zvýšeniu povedomia o postupoch v rámci procesu šetrenia pomerov alebo odoberania detí a výmene skúseností pri citlivých prípadoch maloletých detí na jednotlivých územiach.

Memorandum podporuje európske Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach

rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 ,a vychádza z článkov o spolupráci medzi orgánmi oboch štátov. Zameriava sa aj na presun právomocí súdu vhodnejšiemu na prejednanie vecí a spôsob repatriácie maloletých detí na územie Slovenska. Na repatriáciu bude nevyhnutné vypracovať časový harmonogram a presné podmienky návratu dieťaťa na Slovensko.

Memorandum stanovilo styčné body, na ktoré je možné sa obrátiť v prípade vzniknutých problémov v súvislosti s občanmi oboch krajín. Taktiež vymedzilo nevyhnutné údaje, ktoré obe strany musia uvádzať v žiadosti o súčinnosť sociálnych orgánov. Dohoda určuje aj dobu na poskytnutie informácii dožadujúcej sa strane, čo predchádza priet'ahom v rámci prípadu. Na tieto účely slúži špeciálny komunikačný kanál vo forme emailovej schránky, ktorá zabezpečuje ochranu osobných údajov zúčastnených subjektov.

Dňa 23.03.2013 podpísalo Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže za účasti zástupcov Zastupiteľského úradu SR v Londýne v poradí druhé Memorandum o porozumení s Mestskou radou mesta Derby. Sociálna služba mesta Derby pristúpila ako druhá zo všetkých oslovených sociálnych úradov k podpísaniu Memoranda o spolupráci.

Dňa 31.03.2017 sa podarilo Centru podpísať v poradí tretie Memorandum o porozumení s Mestskou radou mesta Manchester. Sociálna služba mesta Manchester vyslovila ochotu podpísať memorandum už v minulosti a na základe dlhodobej spolupráce sa podarilo docieľiť podpis tejto dohody.

Po zahájení úspešných rokovaní sa zástupcovia Centra spojili s kolegami od Miestneho úradu Newcastle a dňa 03.11.2017 sa podpísalo Memorandum o porozumení s Mestskou radou Newcastle. V poradí ide o štvrtý anglický miestny úrad, ktorý má záujem riešiť problematiku sociálnoprávnej ochrany detí v užšej spoluprácu so slovenskými úradmi.

Centrum aj v roku 2018 pokračovalo v aktivitách smerujúcich k uzavretiu ďalších dohôd so sociálnymi službami na území Anglicka, najmä v oblastiach, kde sa vyskytuje najväčší počet slovenských rodín, napr. Bradford, Sheffield, Birmingham, Rotherham alebo Glasgow. Pri uvedených aktivitách napomáha Centru Veľvyslanectvo SR v Londýne, ktoré sa osobnými stretnutiami snaží priblížiť jednotlivým sociálnym orgánom výhody vyplývajúce z užšej spolupráce so slovenskými orgánmi. Centrum verí, že na základe uvedených dohôd sa zlepší spolupráca a bude môcť priamo pomáhať dotknutým slovenským rodinám v zahraničí, ktoré sa dostali do problémov so sociálnymi úradmi.

Štatistika EC O spisov za rok 2018

Krajina	Počet odobraných detí	Vstup do konania	Vrátené rodičom v zahraničí	Vrátené do biol. rodiny do SR	Vrátené do zariadenia v SR
Rakúsko	14	4	4	6	4
Holandsko	1	0	1		
Švédsko	1	0	1		
Lotyšsko	1	0	x	1	x
Rumunsko	3	0	3	x	x
Estónsko	1	0	x	1	x
Nemecko	2	0	x	2	x
Poľsko	1	0	x	x	1
Veľká Británia	57	9	15	1	4

V roku 2018 Centrum celkovo riešilo odobraných 81 detí v hore uvedených krajinách. Ako možno vidieť, najviac prípadov odobraných detí je každoročne vo Veľkej Británii a Rakúsku. Potrebné je si uvedomiť, že v každej krajine platia iné pravidlá, pre každú krajinu je akceptovateľnejší určitý životný štýl a nie pre všetky krajiny je tento životný štýl chápaný rovnako.

Centrum sa snaží repatriovať maloleté deti na územie SR najmä do biologických rodín. Centrum sa stretáva s mnohými prípadmi, kedy sa maloleté dieťa navráti späť do starostlivosti rodinného príslušníka v krajine, v ktorej bolo dieťa odobrané. Celkovo bolo týchto detí za rok 2018 v počte 24. V roku 2018 bolo do biologických rodín na území SR celkovo navrátených 11 detí. V prípade, ak biologická rodina nie je vhodná, potrebné je hľadať zariadenie na území SR, ktoré zodpovedá potrebách dieťaťa. Do zariadení v SR bolo za rok 2018 navrátených celkovo 9 detí.

Konania týkajúce sa starostlivosti a ochrany detí sú z roka na rok početnejšie a medzi ostatnými druhmi agendy, ktorými sa Centrum zaoberá, aj pomerne frekventované. Príčinou nárastu agendy je predovšetkým bližšia vzájomná spolupráca s orgánmi iných štátov, i väčší záujem verejnosti a Centra na týchto konaniach po zlomovom období roku 2012.

7. MEDZIŠTÁTNE OSVOJENIA

7. MEDZIŠTÁTNE OSVOJENIA

1. Úlohy Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže v oblasti medzištátnych osvojení

Centrum bolo určené za ústredný orgán podľa čl. 6 Dohovoru o medzištátnych osvojeniach.

Cieľom Dohovoru o medzištátnych osvojeniach je vytvorenie primeraného rámca, aby bol zaručený najlepší záujem dieťaťa pri medzištátnom osvojení. Cieľom Dohovoru o medzištátnych osvojeniach teda je:

- a) vytvorenie záruk, aby sa medzinárodné osvojenie uskutočňovalo na princípe „v najlepšom záujme dieťaťa“ a aby boli rešpektované jeho základné práva uznávané medzinárodným právom;
- b) vytvoriť systém spolupráce medzi zmluvnými štátmi, ktorý by zaistil rešpektovanie vytvorených záruk a predchádzalo sa tak únosom, predaji a obchodovaniu s deťmi;
- c) zabezpečiť v zmluvných štátoch uznávanie osvojenia uskutočneného v súlade s Dohovorom.

Podľa Postupu pri medzištátnych osvojeniach do zmluvných štátov Dohovoru o medzištátnych osvojeniach, ktorý schválil minister práce, sociálnych vecí a rodiny JUDr. Ján Richter dňa 27.09.2018, centrum ako ústredný orgán štátu pôvodu dieťaťa plní tieto úlohy:

- spolupracuje so zahraničnými ústrednými orgánmi a dojednáva administratívne postupy pre uskutočnenie medzištátnych osvojení podľa Dohovoru o medzištátnych osvojeniach formou protokolu o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach,
- monitoruje a porovnáva aktuálnu právnu úpravu v jednotlivých spolupracujúcich štátoch s ohľadom na právny poriadok Slovenskej republiky,
- sleduje dodržiavanie postupov a jednotlivých krokov uzatvorených protokolov o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach a prijíma vhodné opatrenia na odstránenie ich nedostatkov,
- prijíma a posudzuje žiadosti zahraničných žiadateľov o medzištátne osvojenie podľa Dohovoru o medzištátnych osvojeniach a podľa dohodnutých postupov,
- vedie evidenciu žiadostí a zoznam zahraničných žiadateľov o medzištátne osvojenia,
- vedie prehľad detí, ktorým možno sprostredkovať medzištátne osvojenie, posudzuje a zabezpečuje kompletnosť dokumentácie týchto detí,
- za účelom sprostredkovania nadviazania osobného vzťahu medzi dieťaťom a zahraničným žiadateľom vyberá najvhodnejšieho zahraničného žiadateľa o osvojenie; na tento účel zriaďuje poradné orgány, ktoré organizuje v spolupráci s určenými úradmi,
- spolupracuje s ďalšími zúčastnenými subjektmi za účelom nadviazania osobného vzťahu medzi dieťaťom a zahraničným žiadateľom,
- sleduje vývin dieťaťa zvereného do predosvojiteľskej starostlivosti alebo osvojeného do cudziny podľa Dohovoru o medzištátnych osvojeniach prostredníctvom partnerských ústredných orgánov alebo akreditovaných inštitúcií prijímajúcich štátov,
- prijíma, posudzuje a vyhodnocuje sociálne správy o začleňovaní dieťaťa zvereného alebo osvojeného do cudziny podľa Dohovoru o medzištátnych osvojeniach,
- udeľuje súhlas na osvojenie dieťaťa podľa čl. 17 Dohovoru o medzištátnych osvojeniach a podľa Zákona o rodine,
- je orgánom príslušným podľa článku 23 Dohovoru o medzištátnych osvojeniach na vydávanie osvedčenia,
- informuje osvojiteľov o majetkových pomeroch dieťaťa po doručení právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu o osvojení dieťaťa,
- rozhoduje o zapísaní záujemcu s obvyklým pobytom v Slovenskej republike o sprostredkovanie medzištátneho osvojenia do zoznamu žiadateľov o osvojenie dieťaťa zo zahraničia,
- vedie a pravidelne aktualizuje zoznam žiadateľov o osvojenie dieťaťa zo zahraničia,

- rozhoduje o vyradení žiadateľa zo zoznamu žiadostí o sprostredkovanie medzištátneho osvojenia dieťaťa zo zahraničia,
- zúčastňuje sa prípravy žiadateľov o osvojenie dieťaťa zo zahraničia,
- poskytuje bezplatné poradenstvo žiadateľom o osvojenie dieťaťa zo zahraničia,
- odosiela spisovú dokumentáciu so všetkými náležitosťami ústrednému orgánu alebo akreditovanému subjektu krajiny pôvodu dieťaťa,
- sleduje vývin dieťaťa zo zahraničia zvereného do predosvojiteľskej starostlivosti alebo osvojeného podľa čl.20 Dohovoru o medzištátnych osvojeniach prostredníctvom partnerských ústredných orgánov alebo akreditovaných inštitúcií prijímajúcich štátov,
- prijíma, posudzuje a vyhodnocuje sociálne správy o začleňovaní dieťaťa zvereného alebo osvojeného žiadateľmi na území Slovenskej republiky podľa čl. 20 Dohovoru o medzištátnych osvojeniach ,
- prijíma všetky opatrenia pre zabezpečenie zdravého vývinu dieťaťa, ktoré bolo osvojené do zahraničia alebo bolo osvojené zo zahraničia do Slovenskej republiky.

Postup pri medzištátnych osvojeniach je plne v súlade s Dohovorom o medzištátnych osvojeniach a vnútroštátnou legislatívou Slovenskej republiky. V praxi priniesol sprehľadnenie spisovej dokumentácie detí a usmernenie v postupe prijímania žiadostí žiadateľov s obvyklým pobytom na Slovensku, ktorí sa rozhodli osvojiť si dieťa zo zahraničia. Potreba zmeny Postupu pri medzištátnych osvojeniach vyplynula z nutnosti reagovať na najaktuálnejšie otázky v uvedenej oblasti (najmä zmeny zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov) a z potreby zefektívniť proces medzištátnych osvojení.

Postup pri medzištátnych osvojeniach slúži na precizovanie a bližšiu špecifikáciu postupu jednotlivých subjektov v procese medzištátneho osvojenia.

Jednou z hlavných zmien v Postupe pri medzištátnych osvojeniach je reflektovanie zmeny postavenia Slovenskej republiky v procese medzištátneho osvojenia. Slovenská republika dlhoročne plnila úlohy tzv. štátu pôvodu, tzn. že deti s obvyklým pobytom v Slovenskej republike si mohli osvojiť žiadatelia zo zahraničia – z niektorej z krajín, s ktorými mala Slovenská republika uzatvorené memorandum o porozumení a sú signatármi Dohovoru o medzištátnych osvojeniach.

Na základe dopytu občanov Slovenskej republiky začína byť Slovenská republika, prostredníctvom centra, aktívnejšia aj v oblasti medzištátnych osvojení kde by figurovala ako prijímajúci štát. Centrum bude spolupracovať so všetkými krajinami, ktoré sú signatármi Dohovoru o medzištátnych osvojeniach a s tými, s ktorými bude mať Slovenská republika uzatvorené memorandum o porozumení nakoľko memorandum o porozumení slúži na špecifikáciu krokov medzištátnych osvojení a do procesu prináša jasnosť, zrozumiteľnosť a prehľadnosť. Memorandum o porozumení štandardizuje lehoty doručovania predosvojiteľských a postadopčnách správ, určuje spôsob komunikácie ústredných orgánov, hovorí o nutnosti výmeny informácií a o oznamovaní zmien v právnych poriadkoch krajín, špecifikuje všetky podmienky pre žiadateľov aby bola ich žiadosť prijatá a zapísaná do zoznamu žiadateľov, stanovuje podmienky aktualizácie žiadosti a ďalšie.

2. Slovensko ako krajina pôvodu

Medzištátne osvojenia musia prebiehať striktne v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi. Z praxe vyplýva, že tak ako sa mení náš právny poriadok, mení sa právny poriadok aj krajinám, s ktorými centrum spolupracuje v oblasti medzištátnych osvojení. Aj toto je jedna z činností centra, nakoľko akonáhle nastane zmena na strane Slovenskej republiky alebo krajiny, s ktorou spolupracuje, je nutné pristúpiť k rokovaniam o zmene, ktorá z tejto novej právnej úpravy vyplýva, a prípadnému zapracovaniu tejto zmeny do memoranda o porozumení pokiaľ je v súlade s legislatívou Slovenskej republiky.

Jedným z hlavných dôvodov, prečo si zahraniční žiadatelia podávajú žiadosti do iných krajín na osvojenie, je rastúci problém bezdetnosti párov (biologický problém, spoločenský a pod.) a stále znižujúci sa počet detí vhodných na osvojenie v krajinách pôvodu žiadateľov. Slovensko je pre týchto žiadateľov voľbou nakoľko v oblasti medzištátnych osvojení je možnosť aj pre takéto páry.

Centrum neustále komunikuje s partnerskými orgánmi za účelom skvalitnenia spolupráce a sprostredkovania samotného osvojenia. Efektivita a aktívna angažovanosť v spolupráci a komunikácii v oblasti medzištátnych osvojení posúva Slovensko vpred a stavia Slovenskú republiku do pozície, kedy sa na centrum obracajú organizácie so žiadosťami o začatie spolupráce alebo o poskytnutie rady.

V súčasnosti Centrum spolupracuje s nasledujúcimi prijímajúcimi krajinami (tzv. „receiving states“ podľa čl.2 Dohovoru o medzištátnych osvojeniach):

2.2 Spolupráca s jednotlivými prijímajúcimi krajinami

A. Luxemburské veľkovoľvodstvo

Protokol o spolupráci medzi centrom s ústredným orgánom Luxemburského veľkovoľvodstva „Ministère de l'Education nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse, Département Enfance et Jeunesse, Autorité centrale en matière d'adoption internationale“ bol podpísaný v roku 2017. V Luxembursku pôsobí akreditovaná agentúra „Service d'adoption de la Croix-Rouge luxembourgeoise“ („Adopčný servis luxemburského červeného kríža“), ktorá pôsobí ako verejná organizácia (viac na: <http://www.croix-rouge.lu/en/>). Táto agentúra sa okrem iného zameriava na pomoc žiadateľom o medzištátne osvojenie s prípravou dokumentácie, ich psychologickou prípravou, adaptačným procesom dieťaťa na nové rodinné prostredie ako aj so všetkou potrebnou pomocou a podporou po osvojení dieťaťa. V roku 2018 bolo centrum oslovené pracovníkmi tejto agentúry a požiadané o poskytnutie najnovších informácií a požiadavkách na žiadateľov, nakoľko príprava žiadateľov na medzištátne osvojenia sa musí uskutočňovať s aktuálnymi informáciami. Právna úprava Luxemburského veľkovoľvodstva kladie na žiadateľov o medzištátne osvojenia nasledujúce požiadavky: žiadatelia o osvojenie musia byť v manželskom zväzku, bez určenia minimálnej doby trvania manželstva; povolené je osvojenie detí do 16 rokov, pričom adoptívni rodičia musia byť vo veku minimálne 25 rokov jeden a 21 druhý; medzi osvojencom a oboma osvojiteľmi musí byť vekový rozdiel minimálne 15 rokov. V Luxembursku sú na realizáciu medzištátnych osvojení akreditované 3 adopčné agentúry, pričom na spoluprácu so Slovenskom bol vybratý Adopčný servis luxemburského červeného kríža, ktorý pôsobí v oblasti osvojení už od roku 1974.

V roku 2018 centrum neevidovalo žiadnych žiadateľov o medzištátne osvojenie z Luxemburska, ale prebieha príprava záujemcov.

B. Francúzska republika

Spolupráca medzi Centrom a francúzskym ústredným orgánom („Mission de l'Adoption Internationale, Ministère des Affaires Etrangères et Européennes“) bola započatá v

roku 2015, kedy bol podpísaný protokol o spolupráci, a v roku 2017 Francúzsko podpísalo dodatok k protokolu o spolupráci. Ústredný orgán Francúzska sa každoročne dopytuje po zmenách, ktoré nastali v oblasti medzištátnych osvojení, aby bol súlad v procese osvojenia ako na strane prijímajúcej krajiny, tak aj na strane krajiny pôvodu dieťaťa. Francúzsko je štvrtou najväčšou hostiteľskou krajinou osvojených detí vo svete a túto tradíciu udržiava už 40 rokov a niekoľko desiatok tisíc detí tam našlo osvojiteľskú rodinu, ktorá im zabezpečila prosperitu, výchovný a osobný rozvoj. Právny poriadok Francúzska dovoľuje osvojenie dieťaťa párom, ktoré sú zosobášené aspoň po dobu dvoch rokov. Minimálny vek žiadateľov je 28 rokov, alebo pri nižšom veku žiadateľa musia byť s partnerom zosobášení dlhšiu dobu ako 2 roky. Osvojiteľ musí byť minimálne o 15 rokov starší ako dieťa, ktoré si chcú osvojiť. Podmienky pre vek osvojenca vo Francúzsku nie sú. Súhlas maloletého s osvojením je vyžadovaný, ak má osvojenec 14 a viac rokov. V prípade osvojenia dieťaťa mladšieho ako 14 rokov je potrebný súhlas rodiča alebo poručníka. Francúzsko pre nás akreditovalo agentúru „Destinées“, ktorá pomáha žiadateľom s celým procesom osvojenia a poskytuje poosvojiteľskú podporu a pomoc. Zabezpečuje vypracovávanie predosvojiteľských a postadopčných správ a podlieha priamo pod ústredný orgán Francúzska, ktorý sa každoročne zaujíma o spokojnosť so spoluprácou s touto agentúrou. V roku 2018 bolo v Centre evidovaných 5 párov žiadateľov s obvyklým pobytom vo Francúzsku. V roku 2018 boli tri maloleté deti v predosvojiteľskej starostlivosti žiadateľov vo Francúzsku.

C. Sanmarínska republika

Spolupráca medzi ústredným orgánom San Marína a centrom začala v roku 2015 podpísaním protokolu o spolupráci. Ústredným orgánom San Marína je „The Secretariat of State for Foreign Affairs“, ktorý v rámci medzištátnych osvojení plní podobné úlohy ako centrum. Centrum aktívne spolupracuje a komunikuje s ústredným orgánom San Marína pre zefektívnenie procesu medzištátnych osvojení. Právny poriadok San Marína umožňuje osvojenie dieťaťa len pre zosobášené páry, pričom minimálny vek žiadateľov musí byť 25 rokov. Žiadatelia musia tiež dokázať, že sú schopní poskytnúť dieťaťu vzdelanie, podporu a vedieť sa postarať o potreby dieťaťa, ktoré si chcú osvojiť. Osvojitelia musia byť minimálne o 18 rokov starší ako dieťa, ktoré si chcú osvojiť, a nesmie byť medzi nimi viac ako 45 ročný rozdiel. Dieťa, ktorému má byť sprostredkované medzištátne osvojenie, by nemalo byť staršie ako 12 rokov. Realizácia adopčných procesov prebieha priamo medzi ústrednými orgánmi

týchto dvoch štátov. V roku 2018 sme prijali jednu novú spisovú dokumentáciu žiadateľov. V tomto roku sa uskutočnilo aj prvé osvojenie dieťaťa zo Slovenskej republiky manželmi zo San Marína.

D. Andorrské kniežatstvo

Centrum ako ústredný orgán Slovenskej republiky začalo spolupracovať s Andorrou v roku 2014, keď bol podpísaný Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zdravia a sociálnej starostlivosti Andorrského kniežatstva týkajúci sa spolupráce pri medzištátnych osvojeniach. Nakoľko sa v minulosti v Andorre zmenila situácia a organizácia andorrkej vlády, ústredným orgánom pre vykonávanie Haagskeho dohovoru sa stalo novovzniknuté Ministerstvo sociálnej starostlivosti, spravodlivosti a vnútra, o čom bolo centrum oficiálne informované diplomatickou cestou. Podmienky vzájomnej spolupráce však ostávajú nezmenené a plnenie Protokolu sa aplikuje do praxe. Dodatok k Protokolu bol podpísaný v roku 2017 aj je v súlade s právnym poriadkom SR a Andorry. Centrum aj naďalej aktívne spolupracuje s ústredným orgánom Andorry („Serveid' Adopcions Àrea d'Atenció a la Infància i l'Adolescència“). Momentálne centrum prostredníctvom predosvojiteľských správ sleduje adaptačný proces maloletého zvereného do predosvojiteľskej starostlivosti manželského páru z Andorry. V roku 2018 centrum neprijalo žiadnu spisovú dokumentáciu žiadateľov z Andorry.

E. Maltská republika

Spolupráca Centra v oblasti medzištátnych osvojení s Maltou sa začala realizovať od roku 2014 po tom, ako bol podpísaný Protokol o spolupráci týkajúci sa spolupráce pri medzištátnych osvojeniach. V júni roku 2017 bol ústredným orgánom Malty, Odborom sociálnych štandardov ministerstva rodiny a sociálnej solidarity Maltskej republiky, a centrom podpísaný aj dodatok, ktorý sprísňuje pravidlá spolupráce pri medzištátnych osvojeniach. Centrum aktívne spolupracuje s akreditovanou štátnou agentúrou pre medzištátne osvojenia „Agenzija Appogg“. Všetka komunikácia je aj naďalej zdieľaná s ústredným orgánom Malty, ktorý sa taktiež zapája do procesu osvojenia v prípade potreby. Osvojiteľom je poskytovaná vysoká podpora hlavne zo strany adopčných služieb, ktoré majú rôzne povinnosti, medzi ktoré patrí poskytovanie školení perspektívnym adoptívnym rodičom, posúdenie ich vhodnosti, ich usmerňovanie a podporovanie počas prijímacieho procesu a zabezpečovanie ich prípravy, vyplnenie potrebnej dokumentácie a postupov na to, aby ich Rada schválila ako

adoptívnych rodičov, a po poskytnutí potrebných podporných služieb, po schválení osvojenia a pomoci dieťaťu pri vstupe a začlenení sa do rodiny. Osvojiť dieťa si môžu len zosobášené páry. Podľa maltského práva minimálne jeden z osvojiteľov musí mať 28 rokov a medzi osvojiteľom a osvojencom musí byť maximálny rozdiel 45 rokov veku.

V roku 2018 centrum prijalo jednu spisovú dokumentáciu žiadateľov o osvojenie dieťaťa. V roku 2018 bolo jedno dieťa zverené do predosvojiteľskej starostlivosti a tri deti trvalo osvojené manželmi z Malty.

F. Holandské kráľovstvo

Holandské kráľovstvo je krajinou, s ktorou centrum eviduje jednu z najdlhšie trvajúcej spolupráce v oblasti medzištátnych osvojení, pričom táto spolupráca sa začala v roku 2004. Nakoľko Holandsko malo vždy veľký záujem o osvojenie detí zo Slovenska, s ktorým má dlhoročnú a úspešnú prax, vždy s ochotou pristúpili k dodatkom k Memorandu o porozumení tak, aby boli v súlade s požiadavkami Slovenskej republiky. Spolupráca bola vždy efektívna a zameraná na najlepší záujem dieťaťa. Skúsenosti osvojiteľov so samotným procesom osvojenia nám pomáhajú posúvať sa vpred a zabezpečiť čo najplynulejší proces osvojenia pre dieťa a žiadateľov. Z holandského práva vyplýva, že maximálny vekový rozdiel medzi osvojeným dieťaťom a osvojiteľom pri zverení do predosvojiteľskej starostlivosti môže byť 40 rokov. Žiadatelia taktiež nemusia byť posúdení ako vhodní na medzištátne osvojenie, ak v čase, kedy sa rozhoduje o ich vhodnosti, dosiahli vek 42 rokov.

Centrum neustále komunikuje s ústredným orgánom Holandského kráľovstva („Ministry of Justice and Security, Directorate-General for Sanctions and Protection, Central Authority International Children’s Issues“), pričom zdieľa najnovšie legislatívne požiadavky na žiadateľov. Nakoľko legislatíva prijímajúcej krajiny sa taktiež mení, v roku 2018 bola Centru oznámená ústredným orgánom Holandska zmena týkajúca sa poskytovania osobných údajov dieťaťa osvojeného zo zahraničia. Podľa holandského práva má dieťa právo odmietnuť poskytnúť osobné informácie, informácie o zdravotnom stave a pod. ústrednému orgánu, ktorý sprostredkoval medzištátne osvojenie. Z toho dôvodu je potrebné zmeniť znenie memoranda o porozumení. V dodatku bude určené, že pred dosiahnutím 12 roku života dieťaťa, bude do centra doručená postadopčná správa, ktorá bude obsahovať videozáznam dieťaťa, lekársku správu hodnotiacu celkový zdravotný stav dieťaťa a sociálnu správu o vývine a adaptácii dieťaťa. Následne budú postadopčné správy doručované v pôvodných

intervaloch a teda v 14 a 16 roku života dieťaťa a pred dosiahnutím jeho plnoletosti. Centrum živo komunikovalo s partnerským orgánom v hľadaní riešenia, aby boli dodržané všetky stanovené podmienky a pravidlá medzištátneho osvojenia, ale aby neboli porušené práva osvojenca.

Podľa slov osvojiteľov je v začiatkoch náročné pochopiť a zladíť napríklad stravovacie návyky oboch krajín. Oceňujú pomoc a informácie získané od Centra a zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorých boli deti umiestnené. Deti zo Slovenska sú podľa nich pohybovo veľmi nadané a majú tiež umelecké nadanie prejavujúce sa napríklad v hre na hudobných nástrojoch, speve a tanci. Čo sa týka osvojovania si cudzieho jazyka, to je väčšinou veľmi rýchle a bezproblémové, avšak viacero detí má problém so školským prospechom. Ak nastane problémová situácia, rodičia sa obrátia na odbornú pomoc napríklad prostredníctvom adopčnej agentúry Stichting Kind en Toekomst, aby dieťaťu zabezpečili všetku potrebnú podporu. V praxi sa ukazuje, že tieto opatrenia sú veľmi účinné a väčšina detí po roku alebo dvoch už výraznejšiu pomoc nepotrebuje, nakoľko si osvojí potrebné metódy zvládania náročných situácií..

V roku 2018 boli do Holandska zverené do predosvojiteľskej starostlivosti 2 deti a 4 deti boli trvalo osvojené manželmi z Holandska. Centrum v tomto roku evidovalo iba dvoch žiadateľov. S prihliadnutím na spoluprácu v minulosti je aj tento počet evidovaných žiadostí ukazovateľom nového svetového trendu neustále sa znižujúceho záujmu o medzištátne osvojenia v dôsledku aktuálnej migračnej vlny a s tým súvisiacim zvyšujúcim sa množstvom vnútroštátnych osvojení.

G. Monacké kniežatstvo

V Monaku pôsobí ústredný orgán „la Direction des Services Judiciaires“, ktorý pôsobí aktívne v oblasti medzištátnych osvojení. Aktuálne platný dodatok k Memorandu o porozumení medzi Centrom pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže v Slovenskej republike a Riaditeľstvom súdnych služieb Monackého kniežatstva bol podpísaný v júli roku 2017. Právna úprava Monaka dovoľuje osvojiť si dieťa žiadateľmi, ktorí sú zosobášení po dobu viac ako 5 rokov, a aspoň jeden zo žiadateľov musel dosiahnuť vek minimálne 30 rokov. Vekový rozdiel medzi osvojiteľom a osvojencom musí byť primeraný.

Adaptácia a prosperovanie detí osvojených do Monaka sú naďalej sledované prostredníctvom predosvojiteľských a postadopčných správ, pričom tieto obsahujú všetky

potrebné a komplexné informácie o ich živote. S Monackým kniežatstvom boli tiež dohodnuté postupy pre doručovanie postadopčných správ v prípade, ak sa monitorované rodiny presťahujú do zahraničia. V prípade Monaka sa najčastejšie jedná o Francúzsko. Aj napriek tomu, že dve z monitorovaných rodín sa presťahovali do Francúzska, na základe dohodnutého postupu monacký partnerský ústredný orgán zabezpečil kontinuitu získavania informácií prostredníctvom francúzskych orgánov, ktoré Centru doručujú postadopčné správy v súlade s podmienkami memoranda o porozumení.

V roku 2018 boli dve deti zverené do predosvojiteľskej starostlivosti monackého páru a centrum prijalo jednu novú spisovú dokumentáciu žiadateľov o osvojenie.

H. Portugalská republika

Protokol o spolupráci medzi centrom a „The instituto da seguranca social“, ústredným orgánom pre medzištátne osvojenia Portugalskej republiky, bol podpísaný v roku 2014. Hoci je Portugalsko primárne krajinou pôvodu, existuje aj určitý počet portugalských žiadateľov, ktorí majú záujem o adopciu detí zo zahraničia. V tejto oblasti sa však uplatňuje tzv. reverse flow (obrátенý proces). V praxi to znamená, že centrum s portugalským partnerským orgánom priebežne komunikuje, a to najmä v prípadoch, keď aktívne vyhľadáva žiadateľov. Robí sa tak v prípadoch, keď centrum v prehľade detí vhodných na medzištátne osvojenie eviduje dieťa, pre ktoré v celom aktuálnom zozname neeviduje pre neho žiadnych vhodných žiadateľov alebo dieťaťu boli vybratí vhodní potencionalni osvojitelia, avšak tí dieťa odmietli prijať. V tomto prípade kontaktuje všetky partnerské zahraničné orgány so základnými informáciami o dieťati a na základe toho potom partnerský orgán môže objaviť vhodných záujemcov aj pre takéto dieťa. Centrum v súčasnosti neregistruje žiadnych žiadateľov z Portugalska, ale naďalej živo komunikuje v otázkach požiadaviek Slovenska na prípadných potenciálnych osvojiteľov z hľadiska veku, fyzickej, psychickej kondície a pod.

I. Belgické kráľovstvo

V roku 2018 centrum podpísalo protokol o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach s ústredným orgánom Flámska, „Autorité centrale communautaire, Ministère de la Communauté française, Direction générale Aide à la Jeunesse“. Belgicko ratifikovali Dohovor o medzištátnych osvojeniach v roku 2005. Ako federálny štát sa delí do troch

regiónov a komunit (flámska, francúzska a nemecká). Federálny ústredný orgán spadá pod ministerstvo spravodlivosti a je zodpovedný za všetky zákonné procesy, ako napríklad vyhlásenie vhodnosti a spôsobilosti žiadateľov (prostredníctvom súdov), ako aj certifikáciu osvojení uskutočnených v zahraničí. Flámsky ústredný orgán, ktorý prejavil záujem o spoluprácu so Slovenskom v roku 2016, je zodpovedný za prípravu žiadateľov, prešetrenie pomerov v ich domácnosti a vypracovávanie predosvojiteľských a postadopčných správ. Podľa právneho systému Belgicka príprava žiadateľov musí prebiehať v trvaní minimálne 26 hodín a počet žiadateľov, ktorí môžu začať adopčný proces, je obmedzený. Vek žiadateľov je minimálne 25 rokov a vekový rozdiel medzi osvojiteľom a dieťaťom musí byť minimálne 15 rokov. Podľa belgického práva pri adopcii dieťaťa nad 12 rokov je potrebný jeho súhlas a každé dieťa nad 12 rokov má právo na informácie zo svojho adopčného spisu. Po príchode dieťaťa do Belgicka je k dispozícii Podporné centrum adopcií, ktoré poskytuje podporu osvojiteľským rodinám podľa ich potrieb. Proces medzištátneho osvojenia má na starosti akreditovaná agentúra „Ray of Hope“, prostredníctvom ktorej komunikujú žiadatelia s centrom a vybavujú všetky náležitosti spojené s týmto procesom osvojenia. V roku 2018 začali prebiehať prvé prípravy žiadateľov, ktorým bola poskytnutá možnosť podať si žiadosť o osvojenie na Slovensku.

M. Švédsko

V minulosti prebiehala úspešná spolupráca, v rámci ktorej boli Švédska zverené deti zo Slovenskej republiky, ich zapojenie do rodinného prostredia a prosperovanie je aj naďalej sledované prostredníctvom postadopčných správ, ktoré sú doručované až do 18. roku veku života týchto detí. Memorandum o porozumení medzi Centrom pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže v Slovenskej republike a „Barnen framfört allt – adoptioner“ vo Švédskom kráľovstve týkajúce sa spolupráce pri medzištátnych osvojeniach bolo podpísané dňa 7.12.2009. Išlo však iba o zmluvu s akreditovanou adopčnou agentúrou. Slovensko vyžaduje v súčasnosti podpis zmluvy na úrovni ústredných orgánov, a to najmä z toho dôvodu, aby malo centrum relevantného komunikačného partnera aj v prípade, ak by adopčnej agentúre bola odobratá akreditácia alebo by vznikli iné problémy.

Zasielanie správ bolo dojednané vo frekvencii každý rok do dovŕšenia 18. roku veku až do roku 2009. Po podpise Memoranda o porozumení sa frekvencia zasielania postadopčných správ zmenila nasledovne:

- každý rok do dovŕšenia 7. roku veku dieťaťa
- v roku, keď dieťa dovŕši 10 rokov
- v roku keď dieťa dovŕši 14 rokov
- v roku, v ktorom dieťa dosiahne plnoletosť

Postadopčné správy zo Švédska sú zasielané v dohodnutej frekvencii a požadovanej kvalite. Centrum v súčasnosti neviduje žiadnu chýbajúcu postadopčnú správu.

Švédske kráľovstvo v minulosti deklarovalo ťažkosti s uzatváraním medzištátnych dohôd v oblasti medzištátnych osvojení z dôvodov ich vnútroštátnej legislatívy, a preto ani nie je veľký predpoklad, napriek snahám Centra o obnovu spolupráce v súlade s praxou s ostatnými krajinami, že by sa v blízkej budúcnosti mohla obnoviť aktívna spolupráca v oblasti osvojení s touto krajinou.

Krajiny, s ktorými prebiehajú rokovania o možnej spolupráci v oblasti medzištátnych osvojení

Aj napriek aktuálnej tendencii poklesu prijímania nových spisových dokumentácii detí, ktorým je potrebné a vhodné sprostredkovať medzištátne osvojenia centrum stále usiluje o nadviazanie spolupráce s ďalšími krajinami. Centrum vždy hľadá pre konkrétne dieťa vhodných rodičov. Nikdy nie naopak, čiže nehľadá vhodné dieťa pre rodičov. Preto je dôležité spolupracovať s mnohými krajinami aby bola čo najväčšia možnosť voľby pri výbere vhodných rodičov.

Talianska republika

Aktívna spolupráca s Talianskou republikou v oblasti medzištátnych osvojení v súčasnosti neprebíha. Vďaka snahám Centra o začatie opätovnej spolupráce s ústredným orgánom Talianska („Commissione per le Adozioni Internazionali“) za účelom podpisu aktuálnej dohody o spolupráci sa v roku 2018 podarilo prerokovať a sfinalizovať všetky pripomienky pre spoluprácu pri medzištátnych osvojeniach. V minulosti prebiehala s Talianskom intenzívna spolupráca a do talianskych rodín bolo počas rokov 2003 – 2012 adoptovaných veľké množstvo detí (266). Centrum neustále sleduje ich prosperovanie v tejto krajine prostredníctvom postadopčných správ. Tieto sú do Centra doručované podľa rozsahu, aký bol určený dohodami v čase osvojenia dieťaťa. V prípade, ak sa v správach objavia informácie, ktoré je potrebné vysvetliť alebo doplniť, partnerský orgán na dožiadanie požadované informácie zašle. V súčasnosti centrum neviduje žiadne chýbajúce postadopčné

správy z tejto krajiny. V novembri 2018 bol Protokol o spolupráci medzi Talianskom a Slovenskom prijatý poradou vedenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Momentálne prebieha preklad všetkých príloh k Protokolu a následne sa pristúpi k podpisu tohto memoranda o porozumení.

Spojené štáty americké

Ústredný orgán Spojených štátov amerických („U.S. Department of State Office of Children's Issues“) prostredníctvom svojho veľvyslanectva na Slovensku prejavuje veľký záujem o začatie spolupráce v oblasti medzištátnych osvojení slovenských detí. V súčasnom období protokol o spolupráci ešte nie je uzatvorený a je potrebné naďalej rokovať o jeho znení.

Cyperská republika

Cyperská republika prostredníctvom svojho ústredného orgánu, „Ministry of Labour and Social Insurance, Social Welfare Services“, prejavuje veľký záujem o adopciu slovenských detí. V roku 2017 prebehli zatiaľ prvé výmeny informácií medzi oboma krajinami o medzištátnych adopciách. V súčasnosti centrum rokuje s partnerským orgánom o podmienkach Protokolu o spolupráci v oblasti medzištátnych osvojení, pričom je potrebné zosúladiť lehoty v jednotlivých požadovaných dokumentoch ako aj bodoch v procese medzištátneho osvojenia.

2.3 Prehľad detí, ktorým možno sprostredkovať medzištátne osvojenie

Počet nových prijatých spisových dokumentácií detí za rok 2018

Centrum prijíma spisovú dokumentáciu dieťaťa po tom ako sa dieťaťu nepodarilo sprostredkovať starostlivosť na Slovensku. Spisová dokumentácia dieťaťa musí obsahovať presné vyjadrenie, že pre dieťa je medzištátne osvojenie vhodnou alternatívou, a že spĺňa predpoklady na adaptáciu a integráciu do nového rodinného prostredia v zahraničí, ako je napríklad predpoklad osvojenia si cudzieho jazyka.

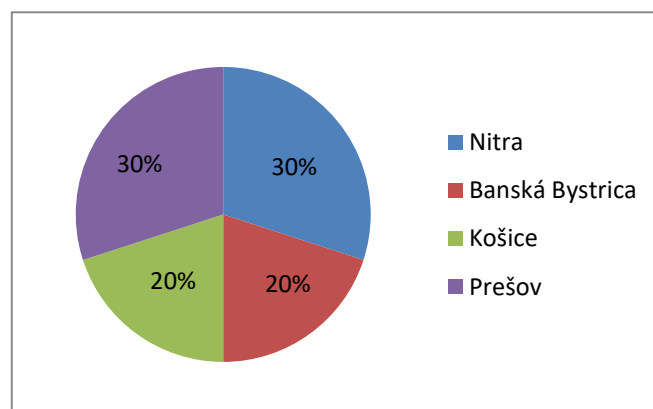
Centrum v posledných rokoch zaznamenalo postupné znižovanie počtu zasielania spisových dokumentácií detí, ktorým je možné sprostredkovať medzištátne osvojenie. V rokoch 2010-2014 bolo prijatých priemerne 30 nových spisových dokumentácií ročne, v roku 2015 ich bolo už len 19, v roku 2016 centrum prijalo iba 12 nových spisových dokumentácií a v roku 2017 len 7 spisových dokumentácií, pričom v jednej zo spisových dokumentácií bola

aj súrodenecká dvojica, celkovo išlo teda o 8 detí. V roku 2018 centrum na základe štatistických údajov zaznamenalo mierny nárast počtu spisových dokumentácií detí, kedy bolo prijatých 10 spisových dokumentácií.

V porovnaní s minulými rokmi je možné konštatovať, že percento detí so špeciálnymi potrebami aj naďalej narastá. Vyplýva to z profilov detí, ktoré sú centru sprostredkované určenými úradmi. Jedná sa o deti, ktorým je potrebné poskytovať špeciálnu starostlivosť z dôvodu mentálneho, senzorického alebo somatického postihnutia, pričom tieto postihnutia môžu mať charakter napr. poruchy pozornosti, psychomotorickej retardácie, výrazné zaostávanie za vekovou normou, poruchy sluchu, genetického ochorenia a pod. Vyžadujú si zvýšenú starostlivosť zo strany rodičov, ako aj odborníkov. Z pohľadu medzinárodného spoločenstva zaoberajúceho sa medzištátnymi osvojeniami, si pod pojmom „špeciálne potreby“ mnohé krajiny predstavujú niečo iné. Vo všeobecnosti však platí, že dieťa so špeciálnymi potrebami je také, ktorému je medzištátne osvojenie sprostredkované vo veku viac ako cca 9 rokov, jedná sa o súrodeneckú skupinu (zväčša viac ako dvaja súrodenci), jedná sa o súrodeneckú dvojicu, z ktorej aspoň jedno dieťa má diagnostikovanú nejakú formu postihnutia alebo má diagnostikované chronické ochorenie.

Prehľad nových prijatých spisových dokumentácií detí podľa krajov za rok 2018

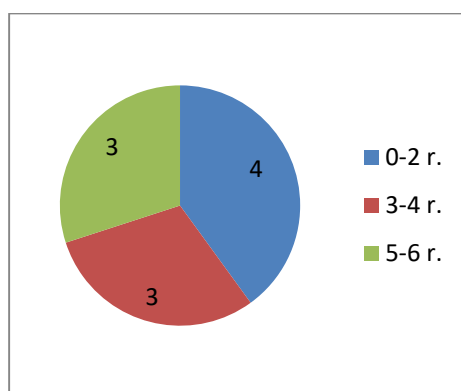
Nitra	Banská Bystrica	Košice	Prešov	Spolu
3	2	2	3	10

Za rok 2018 centrum zaregistrovalo najviac detí s potrebou sprostredkovania medzištátneho osvojenia pochádzajúcich z Prešovského a Nitrianskeho kraja.

Rozdelenie detí podľa veku

	2018
0-2 r.	4
3-4 r.	3
5-6 r.	3

V roku 2018 centrum prijalo najviac spisových dokumentácií detí vo veku 0- 2 rokov. V rovnakom počte prijalo spisové dokumentácie detí vo veku troch až štyroch rokov a taktiež vo veku piatich až šiestich rokov.

Rozdelenie detí za rok 2018 z hľadiska pohlavia

	2018
chlapci	9
dievčatá	1

Z pohľadu pohlavia detí bolo do Centra v roku 2018 doručených 9 (90%) spisových dokumentácií chlapcov a 1 (10%) spisová dokumentácie dievčaťa.

2.4 Prehľad zahraničných žiadateľov

Medzištátne osvojenie je jednou z alternatív, ktoré sú poskytnuté žiadateľom v úvode ich prípravy. V zahraniční často počet žiadateľov o vnútroštátne osvojenie niekoľkonásobne

presahuje počet detí, ktorým je potrebné sprostredkovať osvojenie. Medzištátne osvojenie je preto pre mnohých voľbou ako sa stať rodičmi a poskytnúť starostlivosť a lásku dieťaťu, ktoré je osvojiteľné. Nakoľko je na Slovensku pomerne veľké množstvo detí v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a slovenskí žiadatelia javia záujem o deti s určitými kritériami, na základe štatistických údajov centra ostáva ročne 10detí, ktorým je potrebné sprostredkovať medzištátne osvojenie.

Slovensko pre žiadateľov z Európskej únie predstavuje ideálnu voľbu z pohľadu menších kultúrnych rozdielov, vzdialenosti, morálnych a etických hodnôt a pod. Ďalším z pozitív Slovenska je preferovanie sprostredkovania medzištátneho osvojenia deťom približne do 6 roku ich života (tento údaj vyplýva zo štatistických údajov centra). Z psychologického hľadiska je tento postup v najlepšom záujme dieťaťa, nakoľko do šiesteho roku života si dieťa osvojuje jazykové kompetencie najlepšie a najbezproblémovjšie. Iné krajiny pôvodu dieťaťa sprostredkovávajú medzištátne osvojenie najviac deťom starším ako 6 rokov alebo s ťažkým zdravotným postihnutím.

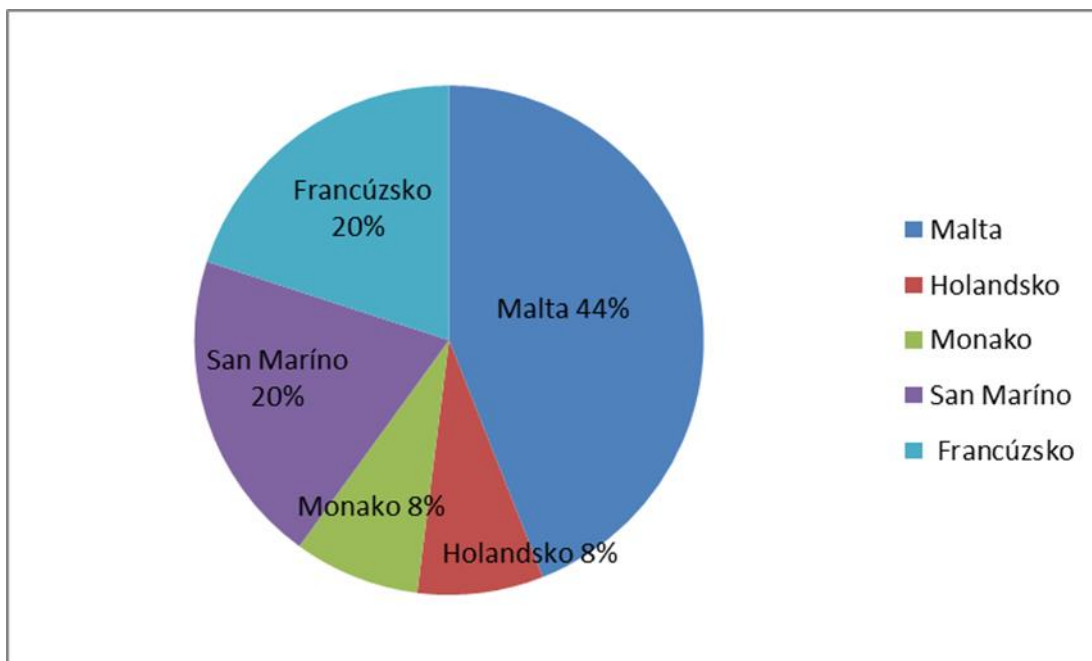
Veľmi priaznivé je taktiež hodnotenie napr. holandských žiadateľov, ktorým bolo sprostredkované medzištátne osvojenie dieťaťa zo Slovenska. Celkovú spoluprácu určeného úradu, centra pre deti a rodiny a centra pri realizácii procesu medzištátneho osvojenia hodnotili veľmi pozitívne, pričom ocenili citlivý prístup príslušných zamestnancov, ktorí boli prítomní a nápomocní pri realizácii prvých interakcií.

Zahraniční žiadatelia nemajú problém s akceptovaním rómskeho etnika, nakoľko 99% maloletých detí, ktorých centrum eviduje, je práve rómskeho etnika. Pojem etnikum je využívaný aj vo Formulári B Haagskeho dohovoru o predpokladoch prijatého dieťaťa.

Celkovo aktuálne vedie centrum v zozname 25 aktívnych žiadostí zahraničných žiadateľov, z toho z Malty (11) a Francúzska (5).

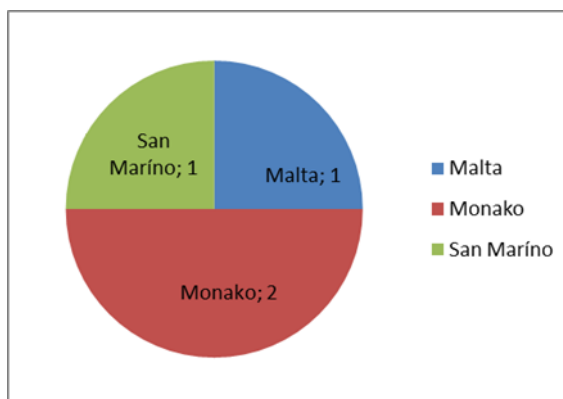
Aktuálny celkový počet žiadateľov, ktorí ešte nemajú priradené dieťa, podľa krajín

Krajina	Malta	Holandsko	Monako	San Maríno	Francúzsko	Spolu
Počet	11	2	2	5	5	25

Počet nových prijatých spisových dokumentácií žiadateľov

Krajina/rok	2018
Malta	1
Monako	2
San Maríno	1
Spolu	4

V roku 2018 boli centrom prijaté 4 nové žiadosti, konkrétne jedna žiadosť z Malty a San Marína a dve žiadosti z Monaka. S prihliadnutím na predchádzajúci rok kedy centrum prijalo 15 nových žiadostí, centrum zaznamenalo veľký pokles prijatých nových žiadostí žiadateľov o 73%, a preto neustále nadväzuje komunikáciu a aktívne komunikuje s prijímajúcimi krajinami, aby slovenským deťom poskytlo možnosť žiť v rodinnom prostredí.

2.5 Realizácia adopčných procesov

Realizácia procesov osvojenia sa, s prihliadnutím na množstvo úspešných osvojení v minulosti, osvedčila, a preto centrum zachovalo proces výberu vhodných osvojiteľov pre konkrétne dieťa, ktorý pozostáva z troch fáz vymedzených v Postupe pri medzištátnych osvojeniach. Prvou je predvýber vhodných osvojiteľov tímom odborníkov, druhou je komisia pre medzištátne osvojenia a následne súhlas riaditeľa centra.

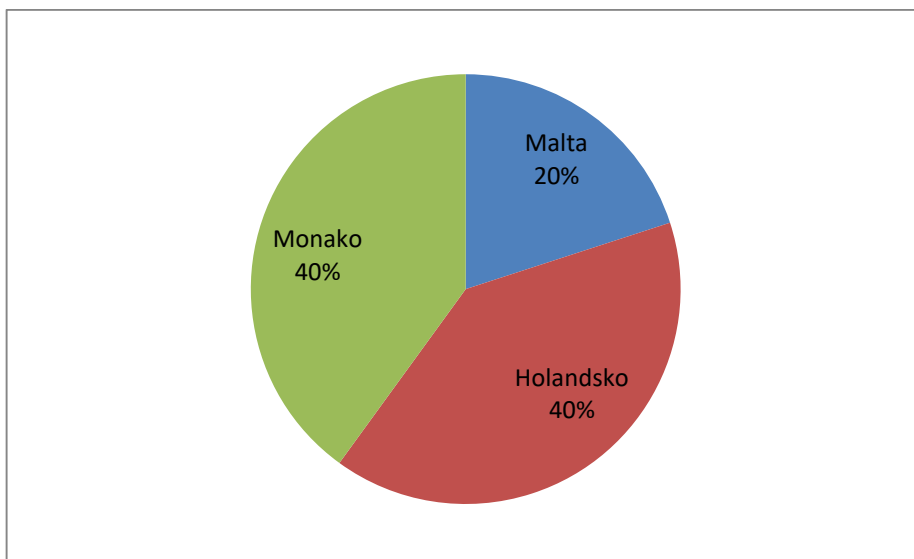
Nakoľko je pre centrum podstatné neustále zlepšovať realizačný proces a posúvať sa vpred, je určite veľkým úspechom spätná väzba od mnohých žiadateľov ako aj od partnerských orgánov. Proces medzištátneho osvojenia je z ich pohľadu nastavený veľmi profesionálne, korektne a s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa, jeho potreby a emocionálnu ochranu. Mnohí žiadatelia si preto znovu podávajú žiadosť o osvojenie dieťaťa zo Slovenska. Prístup centra, centier pre deti a rodiny a určených úradov a ich vzájomná spolupráca sú vo svete vnímané veľmi pozitívne.

V roku 2018 sa konalo 6 zasadnutí odborných tímov a 5 zasadnutí komisie pre medzištátne osvojenia. Na týchto zasadnutiach boli priradení žiadatelia k 7 deťom. V štyroch prípadoch, kde boli deti priradené k žiadateľom v roku 2018, sa už realizuje predosvojiteľská starostlivosť, v jednom ďalšom prípade je podaný návrh na zverenie do predosvojiteľskej starostlivosti zahraničných žiadateľov.

V roku 2018 bolo teda celkovo súdom zverené do predosvojiteľskej starostlivosti 5 detí priradených na zasadnutiach komisie v roku 2017 a 2018, pričom do predosvojiteľskej starostlivosti bola zverená aj súrodenecká skupina detí.

Zverenie detí do predosvojiteľskej starostlivosti rok 2018

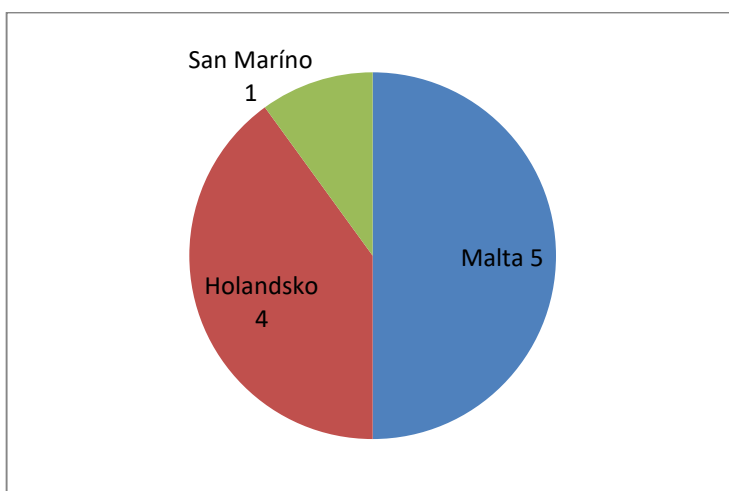
Krajina	Počet prípadov	Počet detí
Malta	1	1
Holandsko	2	2
Monako	1	2
Spolu	4	5

V roku 2018 bolo päť detí zverených súdmi SR do predosvojiteľskej starostlivosti, konkrétne jedno dieťa na Maltu, dve deti do Holandska a dve deti do Monaka. V porovnaní s rokom 2017, kedy bolo do predosvojiteľskej starostlivosti zverených 16 detí, centrum zaznamenalo pokles o 68,7%.

Zverenie do osvojiteľskej starostlivosti rok 2018

Krajina	počet prípadov	počet detí
Malta	3	5
Holandsko	3	4
San Maríno	1	1
spolu	7	10

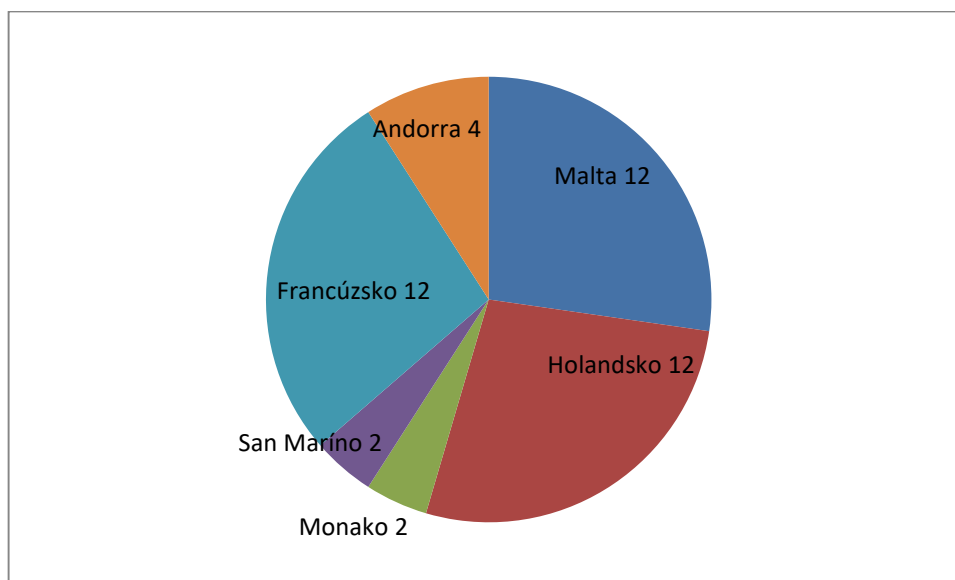

V roku 2018 bolo desať detí osvojených žiadateľmi z iných krajín. Konkrétne päť detí na Maltu, štyri deti do Holandska a jedno dieťa do San Marína. Všetky finálne osvojenia prebehli na súdoch v SR.

V súlade s požiadavkami centra sú správy o adaptácii dieťaťa v predosvojiteľskej starostlivosti na nové rodinné prostredie zasielané v intervaloch určených podmienkami uzatvoreného memoranda o porozumení.

Počet prijatých sociálnych správ z predosvojiteľskej starostlivosti

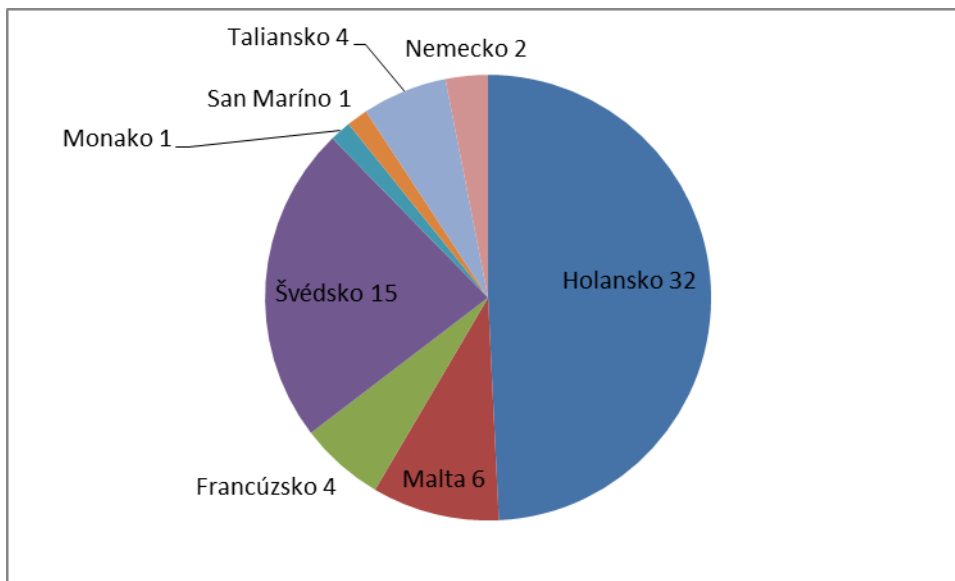
	počet správ za rok 2018
Malta	12
Holandsko	12
Monako	2
San Maríno	2
Francúzsko	12
Andorra	4
Spolu	44

V roku 2018 bolo do Centra doručených 43 sociálnych správ o adaptačnom procese dieťaťa, ktoré bolo zverené do predosvojiteľskej starostlivosti budúcim osvojiteľom do zahraničia. Z Malty, Holandska a Francúzska bol doručený rovnaký počet správ (12) .

Prehľad doručených postadopčných správ z obdobia po osvojení

	Počet doručených PA správ 2018
Holandsko	32
Malta	6
Francúzsko	4
Švédsko	15
Monako	1
San Maríno	1
Taliansko	4
Nemecko	2
Spolu	65

V roku 2018 bolo do Centra doručených 65 postadopčných správ. Najviac postadopčných správ bolo doručených z Holandska (32). Zo Švédska bolo doručených 15 postadopčných správ, 6 z Malty, 4 z Francúzska a Talianska, 2 z Nemecka a 1 z Monaka a San Marína.

Sledovanie adaptačného procesu a vývinu osvojených detí do zahraničia je jednou z najpodstatnejších úloh centra. Frekvencia a obsah správ sú štandardizované a doručované na základe zmlúv, ktoré boli platné v čase osvojenia dieťaťa/detí. V minulosti bolo s väčšinou krajín dohodnuté doručovanie správ po osvojení po dobu 4 rokov po osvojení, v súčasnosti sa

kladie na tento monitoring väčší dôraz. Postadopčné správy sú vyžadované až do 18. roku veku dieťaťa. Postadopčná správa musí podávať komplexný obraz o živote dieťaťa.

Ústredný orgán Holandska v roku 2018 informoval centrum, že na základe zmeny legislatívy v ich krajine môže dôjsť k situácii, že dieťa odmietne poskytnúť súhlas, aby bol jeho DVD záznam alebo lekárska správa zdieľaná s centrom. Na tento krok má dieťa právo. Centrum aktívne komunikuje s holandským ústredným orgánom a hľadá možné riešenia tejto situácie.

3. Slovensko ako prijímajúca krajina

Centrum sa snaží o to, aby sa Slovensko stalo aj aktívnou prijímajúcou krajinou, a teda aby si páry s obvyklým pobytom na Slovensku mohli adoptovať deti zo zahraničia. Nakoľko žiadatelia prejavujú záujem o adopciu detí najmä z krajín ako Kambodža, Ukrajina, India či Bulharsko, centrum oslovilo za účelom spolupráce najmä tieto krajiny. Hoci je centrum v tejto komunikácii aktívne, odpovede z týchto krajín prichádzajú zväčša po dlhom čase, nakoľko sa sústreďia najmä na komunikáciu s veľkými prijímajúcimi krajinami s dlhou históriou umiestňovania detí zo zahraničia, ktoré dokážu poskytnúť rodinu veľkému počtu detí. Aktívna komunikácia prebieha hlavne s Filipínami a Bulharskom, s ktorými rokujeme o podmienkach spolupráce. Dojednávania spolupráce s týmito krajinami je dlhodobým procesom, ktorý zahŕňa aj súčinnosť iných inštitúcií na Slovensku (ako napríklad Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ako aj Oddelenia štátneho občianstva na Ministerstve vnútra SR, cudzineckej polície, súdov a pod.). Centrum aj naďalej oslovuje iné štáty pôvodu dieťaťa, aby mohlo žiadateľom poskytnúť čo najväčšiu možnosť voľby. Proces rokovaní je náročný, pretože treba zosúladiť dve legislatívy odlišných štátov. Z toho pohľadu je to dlhodobý proces, nakoľko sa centrum v rámci rokovania snaží zabezpečiť čo najlepšie podmienky pre slovenských žiadateľov.

Filipíny

Jedna z krajín, ktoré prejavili záujem o spoluprácu so Slovenskou republikou ako prijímajúcim štátom, sú Filipíny. V roku 2018 prebehlo rokovanie s riaditeľkou ústredného orgánu Filipín, „Philippines Inter-Country Adoption Board“, ktorého predmetom boli špecifikácie filipínskych medzištátnych osvojení za účelom poskytnutia najaktuálnejších informácií slovenským žiadateľom ako aj posun vo veci rokovania o podmienkach Protokolu

o spolupráci medzi Slovenskom a Filipínami. Žiadateľom sa môže stať manželský pár alebo osamelá osoba, ktorá dosiahla vek 27 rokov a vekový rozdiel medzi ňou/nimi a potencionálnym osvojencom musí byť minimálne 16 rokov. Všetky ostatné podmienky sú veľmi podobné podmienkam žiadateľov, ktoré vyplývajú zo slovenskej legislatívy. Dĺžka interakcie s dieťaťom z Filipín musí trvať minimálne 5 dní a po príchode na Slovensko, v čase trvania predosvojiteľskej starostlivosti, je adaptácia dieťaťa v novom rodinnom prostredí sledovaná prostredníctvom sociálnych správ, ktoré vypracuje zamestnanec určeného úradu. Tieto správy je potrebné sprostredkovať ústrednému orgánu Filipín. Po osvojení dieťaťa už filipínsky ústredný orgán nevyžaduje ďalšie monitorovanie vývinu osvojenca. Centrum rokuje s MZVaEZ SR a ÚHCP P PZ o postupe a jednotlivých krokoch, aby dieťaťu zverenému do predosvojiteľskej starostlivosti žiadateľov zo Slovenska bol umožnený vstup na územie Slovenskej republiky. Je nutné, aby táto otázka bola vyriešená ešte pred začatím aktívnej spolupráce. Slovensko bohužiaľ nemá na Filipínach zastupiteľský úrad SR a preto je nutné hľadať najlepšie a najefektívnejšie riešenie.

Bulharsko

Bulharsko je jedným zo signatárov Dohovoru o medzištátnych osvojeniach a v oblasti medzištátnych osvojení pôsobí už dlhé roky. V roku 2018 centrum oslovilo ústredný orgán Bulharska, „Ministry of Justice, Department of International Legal Child Protection and Intercountry Adoptions“, s cieľom začať spoluprácu pri medzištátnych osvojeniach, v ktorých by Slovensko figurovalo ako prijímajúca krajina dieťaťa zo zahraničia. V Bulharsku si môže dieťa osvojiť aj osamelá osoba, legislatívne požiadavky sú pre páry a osamelú osobu rovnaké. Taktiež dokumenty potrebné pre prijatie žiadosti sú v súlade s požiadavkami našej legislatívy. Po spárovaní žiadateľov s dieťaťom, ktorému by boli vhodnými rodičmi, musí prebehnúť minimálne päťdňová interakcia. Poosvojiteľské monitorovanie adaptácie dieťaťa musí trvať po dobu 2 rokov od osvojenia, pričom sociálne správy musia byť vypracovávané v intervale každých 6 mesiacov. . Zo štatistiky, ktorá nám bola poskytnutá bulharským ústredným orgánom, vyplýva, že v roku 2018 bolo osvojených do zahraničia 290 detí, z toho 164 detí bolo osvojených samo a 126 detí bolo osvojených ako súrodenecké skupiny. Čo sa týka vekových kategórií, 82 detí bolo vo veku 0-4 rokov, 44 detí vo veku 4-9 rokov a 38 detí starších ako 10 rokov. 48 detí bolo v relatívne dobrej zdravotnej kondícii. V Bulharsku pôsobí niekoľko akreditovaných agentúr v oblasti medzištátnych osvojení, predmetom memoranda o porozumení by zrejme bolo aj zazmluvnenie takejto agentúry, ktorá by slovenským žiadateľom pomáhala v procese medzištátneho osvojenia.

Kolumbia

Centrum oslovilo ústredný orgán Kolumbie, „Instituto Colombiano de Bienestar Familiar, Dirección General y Subdirección de Intervenciones Directas“, s návrhom na začatie spolupráce v oblasti medzištátnych osvojení, kde by Slovensko figurovalo ako prijímajúci štát pre deti z Kolumbie . Podľa ich podmienok musí byť osvojiteľ najmenej 25 ročný a vekový rozdiel medzi ním a dieťaťom musí byť 15 rokov. Kolumbia momentálne neprijíma žiadosti zahraničných žiadateľov ak si chcú osvojiť deti, ktoré sú vo veku od 0 do 6 rokov. Taktiež u nich stúpa počet detí, ktoré majú tzv. špeciálne potreby. Kolumbia pod pojmom špeciálne potreby rozumie súrodeneckú skupinu (3+ viac súrodencov), súrodeneckú skupinu, v ktorej má aspoň jeden zo súrodencov viac ako 9 rokov, alebo dieťa s mentálnym či fyzickým postihnutím alebo s chronickým ochorením. Osvojenie tejto vekovej skupiny detí od 0-6 rokov majú pokryté aplikovaním princípu subsidiarity. Centrum momentálne čaká na spätnú väzbu od ústredného orgánu Kolumbie, ktorý má momentálne pozastavené osvojenia detí do zahraničia.

8. ROZPOČET ORGANIZÁCIE

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej len Centrum) je rozpočtová organizácia, ktorá je napojená na štátny rozpočet SR prostredníctvom rozpočtu MPSVR SR. Hospodári samostatne, podľa schváleného rozpočtu s prostriedkami, ktoré mu určí zriaďovateľ – MPSVR SR.

Rozpočet organizácie podľa programov v EUR

Kód	Názov	Výdavky
07E	Tvorba a implementácia politik	450 847,00
07E04 -	Výkon štátnej správy na úseku sociálnych vecí, rodiny, práce a zamestnanosti	450 847,00
07E0402 -	Ostatná štátna správa	450 547,00
0EK0H -	Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu - MPSVR	10 900,00
07EK0H01 -	Systemy vnútornej správy	2 100,00
07EK0H03 -	Podporná infraštruktúra	8 800,00

Výdavky podľa ekonomickej klasifikácie

Celkové výdavky centra k 31.12.2018 boli 546 890,64 EUR v percentuálnom vyjadrení k celkovému schválenému rozpočtu je to vo výške 99,53 %.

- Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania (610)

Celkový objem mzdových prostriedkov bol vyčerpaný vo výške 300 182,52,- EUR k celkovému rozpočtu miezd pri priemernom evidenčnom počte zamestnancov vo fyzických

osobách k 31.12.2018 v počte 18, z toho 1 zamestnankyňa je na materskej dovolenke, 1 zamestnankyňa je na rodičovskej dovolenke .

- Poistné a príspevok do poisťovní (620)

Rozpočtové položky poistného a príspevku zamestnávateľa do Zdravotných poisťovní a Sociálnej poisťovne bola čerpaná vo výške 122 912,48,- EUR. Čerpanie na týchto rozpočtových položkách tvoria zákonné odvody zamestnávateľa z miezd štátnych zamestnancov a odvody príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie.

- Tovary a služby (630)

Rozpočtové položky tovarov a služieb boli čerpané vo výške 119 759,61 EUR,
z toho :

- Cestovné náhrady (631)

Celkové výdavky na cestovné boli čerpané vo výške 2 119,28,- EUR .

K sledovanému obdobiu bolo uskutočnených 12 zahraničných služobných ciest, ktorých sa zúčastnili štátni zamestnanci z medzinárodno-právneho oddelenia Centra. Sú to tieto zahraničné krajiny: Nórsko – 1, Rakúsko – 5, Belgicko – 2, Rumunsko – 1, Nemecko – 2, Česká republika – 1. Zúčastnili sa ich štátni zamestnanci Centra.

- Prehľad zahraničných služobných ciest uskutočnených v roku 2018:

9.1. – 12.1.2018 Nórsko = stretnutie s ústrednými orgánmi Nórska vo veci cezhraničnej ochrany práv a právom chránených záujmov detí

16.1.2018 Rakúsko = stretnutie s ombudsmanom Dr.Guntherom Kräuterom

31.1. – 1.2.2018 Brusel = účasť na 16.výročnom zasadnutí kontaktných bodov Európskej justičnej siete,

12.3. – 14.3.2018 Rumunsko = Európsky seminár EJM

6.3.2018 Rakúsko = stretnutie s rakúskou centrálnou autoritou

18.4. – 20.4.2018 Brusel – stretnutie European Judicial Network

1.5 – 2.5.2018 Nemecko – stretnutie : prípad EC/277/2016 s orgánmi sociálnej ochrany a maloletým Michailom

1.5. – 2.5.2018 Rakúsko – výjazd do Nemecka pre dieťa Ch.Michaila Dimitriosa

29.6.2018 Rakúsko – medzinárodná konferencia

8.8. – 11.8.2018 Nemecko – sprievod pri stretnutí Antónie Mitál'ovej s maloletým Michailom Dimitriosom

21. – 23.8.2018 Rakúsko – súdne pojednávanie vo veci maloletého Michaila Dimitriosa

9. – 10.10.2018 Česká republika – medzinárodná konferencia k medzištátnym osvojeniam

Výdavky hradené z európskych prostriedkov a spolufinancovania k nim

Výdavky hradené z európskych prostriedkov a spolufinancovania k nim boli v roku 2018 realizované z Nórska.

- Energie, voda a komunikácie (632)

Výdavky na energie, vodu a komunikácie činia v celkovom vyjadrení 23 021,98,- EUR.

Najvyššie čerpanie bolo na rozpočtovej položke 632003 – Poštové a telekomunikačné služby vo výške 11 195,50 EUR, a 632001 – Energie vo výške 7 630,82 EUR.

- Materiál (633)

Výdavky v tejto rozpočtovej klasifikácii boli vo výške 12 678,91,- EUR. Najväčšiu finančnú čiastku tvorí rozpočtová položka 633006 – Všeobecný materiál, vo výške 7 187,91 EUR na nákup kancelárskeho papiera, kancelárskych potrieb a tonerov do tlačiarň. Z rozpočtovej položky 633 002 – Výpočtová technika boli čerpané prostriedky na nákup výpočtovej techniky v sume 1 430,- EUR

- Dopravné (634)

Z tejto rozpočtovej klasifikácie bola čerpaná čiastka vo výške 1 371,60,- EUR, z toho: rozpočtová položka 634001 na nákup paliva do služobného osobného auta Škoda Rapid, vo výške 554,26 EUR. Rozpočtová položka 634002 Servis, údržba, bola čerpaná vo výške 279,95 EUR. Rozpočtová položka 634003 – Poistenie, čerpanie tvorilo zaplatené zákonné poistenie a havarijné poistenie Alianz-Slovenská poisťovňa a.s. za služobný automobil Škoda Rapid ŠPZ BL 934 IB bolo 487,9 EUR.

- Rutinná a štandardná údržba (635)

K 31.12. 2018 v tejto rozpočtovej skladbe boli čerpané rozpočtové prostriedky vo výške 3 547,14,- EUR, z toho na údržbu budov 2 908,14 EUR a softvéru 639,00 EUR.

- Nájomné za nájom (636)

Čerpané rozpočtové prostriedky na prenájom poštového priečinku vo výške 58,80 EUR.

- Služby (637)

Celkové plnenie na tejto rozpočtovej klasifikácii vo finančnom vyjadrení je vo výške 74 391,90,- EUR. Čerpanie na RP 637 004 – 8 479,23 EUR /napr. preklady na súdne pojednávania, upratovanie kancelárskych priestorov/.

Rozpočtová položka 637 014 – stravovanie vo výške 11 510,70 EUR bola čerpaná na príspevok na stravovanie štátnych zamestnancov.

Rozpočtovú položku 637 027- Odmeny mimo PP vo výške 35 025,58 EUR tvorili výdavky na vyplatené dohody o vykonaní práce a na dohody o pracovnej činnosti.

- Bežné transfery (640)

Celkové výdavky na bežné transfery boli čerpané vo výške 4 036,03 EUR.

Z toho :

- Transfery jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám (642)

Na tejto rozpočtovej položke je plnenie vo výške 1 475,03 EUR, ktoré boli čerpané z dôvodu náhrady príjmu pri práceneschopnosti a odchodné vo výške 2 561,00 EUR.

Pri nakladaní s rozpočtovými prostriedkami Centrum postupovalo hospodárne, v súlade so zákonom a rozpočtovými opatreniami zriaďovateľa.